

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Maaret Kaukainen

NUORUUS LASTENKODISSA

Nuorten elämää Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan lastenkodeissa

Sosiaali- ja terveysala
2014

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Maaret Kaukainen
Opinnäytetyön nimi	Nuoruus lastenkodissa. Nuorten elämää Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan lastenkodeissa
Vuosi	2014
Kieli	suomi
Sivumäärä	54 + 5 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Tutkimuksen tehtävänä oli selvittää, millaista on nuoruuden viettäminen lastenkodissa. Tarkoituksena oli tuoda esiin nuorten omia kokemuksia ja ajatuksia. Toisena tavoitteena oli tuottaa tietoa lastenkodin arjesta. Tämän tiedon avulla voitaisiin lastenkodeissa tehtävää työtä kehittää nuorten tarpeita vastaavaksi.

Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään lastensuojelua ja lastensuojelun asiakkuutta. Lisäksi kerrotaan lastenkodista asuinpaikkana, mikä käsittää arkisen huolenpidon, kasvatuksen ja turvalliset rajat. Viimeisessä osiossa tarkastellaan nuoruutta elämänvaiheena. Tutkimus on laadullinen ja toteutettu kyselylomakkeiden avulla. Tutkimukseen osallistui kolme lastenkotia ja yhteensä 13 nuorta. Vastausprosentiksi saatiin 64,7.

Johtopäätösten perusteella nuoret vastustivat aluksi huostaanottoa, mutta heidän tyytyväisyytensä lastenkotiin muuttui positiivisemmaksi sijoituksen aikana. Nuoret olivat tyytymättömiä lastenkodin sääntöihin ja kokivat, ettei heidän mielipiteitään kuunneltu tarpeeksi. Nuorille on tärkeää, että heillä on turvallinen asuinympäristö, kavereita, omaa aikaa ja kokemus siitä, että heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteillään on merkitystä.

ABSTRACT

Author	Maaret Kaukainen
Title	Adolescence in a Children's Home. Adolescents' Life in Children's Homes in Ostrobothnia and Southern-Ostrobothnia.
Year	2014
Language	Finnish
Pages	54 + 5 Appendices
Name of Supervisor	Hans Frantz

The purpose of this bachelor's thesis was to find out what it is like to spend the adolescence in a children's home. The aim of the study was to bring out the adolescents' own experiences and thoughts. A further purpose of this thesis was to produce information about the everyday life in a children's home. The work in a children's home could be developed with the help of this information so that it would better meet the needs of the adolescents.

The theoretical frame deals with child welfare and being a child welfare client. It also discusses the children's home as a place to live, which includes everyday care, upbringing and safe limits. The last section deals with adolescence as a phase of life. This research is qualitative and the material was collected using a questionnaire. The study was participated by three children's homes with a total of 13 adolescents. The response rate was 64,7.

It can be said that at first the adolescents were against the taking into custody but their attitude changed into more positive during the placement. The adolescents were dissatisfied with the rules of the children's homes and they felt that their opinions were not heard. It is important for the adolescents that they live in a safe environment, have friends, own free time and experience that they are heard and that their opinions matter.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	LASTENSUOJELU	6
2.1	Lastensuojelun asiakasprosessi	6
2.1.1	Sijoitus avohuollon tukitoimena	8
2.1.2	Huostaanotto	9
2.1.3	Sijaishuolto	10
3	LASTENKOTI ASUINPAIKKANA	13
3.1	Arkista huolenpitoa	13
3.2	Omahoitaja tukena	14
3.3	Kasvatus ja turvalliset rajat	15
3.4	Itsenäistyminen lastenkodista	17
4	NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA	21
4.1	Nuoruusiän vaiheet ja kriisit	21
4.2	Nuoruusiän kehitystehtävät	22
4.3	Kognitiivinen kehitys	23
4.4	Elämänhallinta	23
4.5	Nuori lastenkodissa	24
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	25
5.1	Aiheen valinta	25
5.2	Kohderyhmä ja tavoitteet	25
5.3	Tutkimusmenetelmä	26
5.4	Aineiston analysointi	28
5.5	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	28
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	30
6.1	Taustatiedot	30
6.2	Huostaanotto ja sijoitus	31
6.3	Arki	34

6.4 Asuminen.....	38
6.5 Sosiaaliset suhteet.....	41
6.6 Omaan asioihin vaikuttaminen.....	43
6.7 Tämänhetkinen elämäntilanne ja tulevaisuus	45
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	49
8 POHDINTA.....	52
LÄHTEET.....	54
LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Lastensuojelun asiakasprosessin eteneminen	s. 7
Kuvio 2.	Vuosina 1991-2012 kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret sijoituspaikan mukaan	s. 12
Kuvio 3.	Huostaanoton vastustaminen nuoren näkökulmasta	s. 33
Kuvio 4.	Huostaanoton vastustaminen vanhemman näkökulmasta	s. 33
Kuvio 5.	Nuorten tyytyväisyys lastenkotiin	s. 41
Kuvio 6.	Luotettava aikuinen lastenkodissa	s. 43
Kuvio 7.	Omiin asioihin vaikuttaminen	s. 44
Kuvio 8.	Nuorten kokemus mielipiteidensä merkityksestä	s. 45
Taulukko 1.	Nuorten ikäjakaumat	s. 31
Taulukko 2.	Sijoitusajan kesto	s. 32
Taulukko 3.	Nuorten ajanviettotapoja lastenkodissa	s. 34
Taulukko 4.	Nuorten viikoittaiset tehtävät lastenkodissa	s. 36
Taulukko 5.	Sijoitusaikana opitut itsenäiseen elämään tarvittavat taidot.	s. 37
Taulukko 6.	Lastenkodissa asumisen hyvät puolet	s. 39
Taulukko 7.	Lastenkodissa asumisen huonot puolet	s. 40
Taulukko 8.	Nuorten yhteydenpito vanhempiin	s. 42
Taulukko 9.	Asioita, joihin nuoret haluaisivat vaikuttaa enemmän	s. 44
Taulukko 10.	Nuorten kokemukset omasta elämästä tällä hetkellä	s. 46
Taulukko 11.	Nuorten tulevaisuuden suunnitelmat	s. 47

LIITELUETTELO

LIITE 1. Kyselylomake

LIITE 2. Tutkimuslupa lastenkodin johtajalta

LIITE 3. Tutkimuslupa tulosaluejohtajalta

LIITE 4. Saatekirje

LIITE 5. Vanhempien suostumuslomake

1 JOHDANTO

Suomessa elää tuhansia nuoria lastenkodeissa. Useilla nuorilla on taakkana haastava menneisyys ja moninaiset ongelmat perheissä. Nämä haasteet asettavat lastensuojelussa tehtävälle työlle paljon vaatimuksia. Jotta näihin haasteisiin ja nuorten tarpeisiin osattaisiin vastata mahdollisimman hyvin, on pohdittava, mitä nämä nuoret oikeasti tarvitsevat. Tätä vastausta lähdettiin selvittämään tämän aiheen asiantuntijoilta eli lastenkodeissa asuvilta nuorilta.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miltä nuorista tuntui asua lastenkodissa. Millaista oli viettää nuoruus poissa kotoa, sosiaalialan ammattilaisten kasvattamana? Toisena tavoitteena oli pyrkimys kuvailla lastenkodin arkea, jonka avulla lastensuojelun työtä voitaisiin kehittää vastaamaan nuorten tarpeita yhä paremmin. Tarkoituksena oli saada nuorten omat äänet kuuluviin.

Teoriaosuudessa kerrotaan lastensuojelusta ja lastensuojelun asiakkuudesta, aina huostaanotosta sijaishuoltoon asti. Lastenkotia asuinpaikkana kuvaillaan muun muassa arkisen huolenpidon, kasvatuksen ja turvallisten rajojen kautta. Tutkimuksessa tarkastellaan myös nuoruutta elämänvaiheena. Mitä vaiheita ja kriisejä nuoret käyvät läpi nuoruutensa aikana sekä, mitä ovat nuoruuden kehitystehtävät ja miten kehitys etenee? Tutkimuksessa on käytetty aiheen kirjallisuutta sekä muuta materiaalia. Myös lastensuojelulaista mainitaan useassa kohdassa.

Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella. Tutkimuslupa-anomusten hyväksymisen jälkeen lomakkeet toimitettiin kolmeen lastenkotiin. Lastenkodeista kaksi sijaitsi Pohjanmaalla ja kolmas lastenkoti Etelä-Pohjanmaalla. Tutkimukseen osallistui yhteensä 13 nuorta. Heidän vastauksiaan on analysoitu tutkimuksen loppupuolella. Vastaukset analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käyttäen. Vastauksista muodostettiin kuvioita ja taulukoita. Lopuksi vastauksista koottiin tärkeimmät johtopäätökset. Toiveena on, että tutkimusta voisi hyödyntää niin lastensuojelun yksittäiset työntekijät kuin lastenkodit työn laatua ja toimintaa suunniteltaessa.

2 LASTENSUOJELU

Lastensuojelu on osa lasten suojelua, johon osallistuvat koko yhteiskunta ja kansalaiset. YK:n lasten oikeuksien yleissopimus on perustana lasten suojelulle. Yleissopimuksen mukaan lapsella on oikeus erityiseen suojeluun, turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen. (Taskinen 2010, 19.)

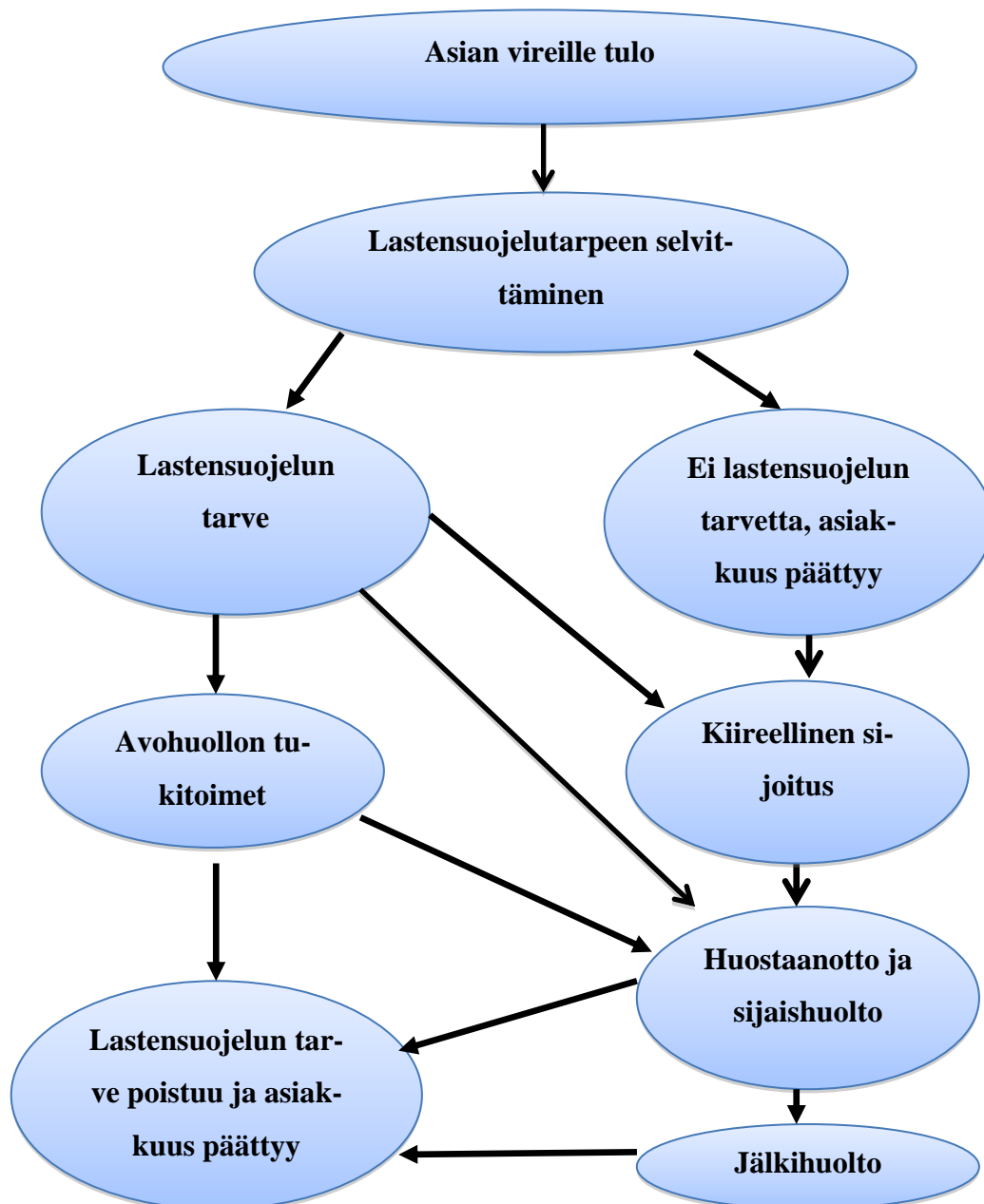
Lastensuojelulaissa (L13.4.2007/417) 1§ on määritelty lastensuojelua koskevat säännökset. Lain tarkoituksena on turvata lapselle oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelulain yhtenä keskeisenä periaatteena (4§) on, että lastensuojelun on edistettävä lapsen kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelua toteuttaessa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu.

Korhosen (2005, 33) mukaan lastensuojelutyön käytännön tehtävänä on lapsen sekä hänen vanhempansa tukeminen ja auttaminen tilanteissa, joissa perheen on omin voimin vaikea selvitä. Työn tavoitteena on positiivisen muutoksen aikaansaaminen. Kunnan sosiaalityöntekijän tehtävä on toimia lastensuojelun tarpeessa olevan lapsen edun asianajajana.

2.1 Lastensuojelun asiakasprosessi

Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa sivullinen, vaikkapa naapuri. Myös lapsi itse tai kasvattaja voivat tulla hakemaan apua lastensuojelusta. Lastensuojelutarpeen selvityksessä tarkastellaan, selviytyvätkö vanhemmat ja lapsi verkostonsa ja muiden viranomaisten avulla vai tarvitsevatko he lastensuojelun tarjoamaa apua. Selvityksessä tarkastellaan nykyhetkeä, historiaa sekä tulevaisuuden ennakkointia. Selvityksessä arvioidaan lapsen tarpeita, vanhempien valmiuksia sekä riskejä. Selvitys on tarkoitettu tehtäväksi yhdessä vanhemman ja lapsen kanssa, mutta se voidaan tehdä myös vastoin vanhemman ja lapsen tahtoa sosiaalityönte-

kijän erillisellä päätöksellä. (Taskinen 2010, 56-57.) Tietyillä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilla on ilmoitusvelvollisuus, mikäli epäilevät lastensuojelun tarvetta. Kuviossa 1 on esitetty asiakasprosessin eteneminen.

KUVIO 1. Lastensuojelun asiakasprosessin eteneminen (Taskinen 2010, 57).

Mikäli lastensuojelun asiakkuus ei pääty, on lapselle tehtävä asiakassuunnitelma. Asiakassuunnitelmaan kirjataan olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan. Lisäksi suunnitelmassa tulee olla lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet sekä arvioitu aika, johon mennessä tavoitteet pyritään toteuttamaan. (Räty 2010, 233.) Suurin osa lastensuojelutyöstä on avohuollon sosiaalityötä. Lähtökohtana on lapsen ja perheen tukeminen omassa elinympäristössä. Avohuollon tukitoimet ovat vapaaehtoisia perheelle ja ne toteutetaan aina yhteistyössä. Avohuollon tukitoimia ovat keskustelu, neuvonta ja ohjaus, taloudellinen tuki, asunnon hankkiminen, asunnossa olevien puutteiden korjaaminen, tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta, lapsen tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankkimisessa, työhön sijoittumisessa ja harrastuksissa, loma- ja virkistystoiminta, avohuollon sijoitus, terapiapalvelut sekä perhetyö. (Korhonen 2005, 33-34.) Seuraavassa kahdessa kappaleessa on tarkemmin kerrottu huostaanotosta, sijaishuollosta sekä jälkihuollosta.

2.1.1 Sijoitus avohuollon tukitoimena

Saastamoinen (2010, 57) muistuttaa lastensuojelun periaatteesta, jonka mukaan lastensuojelussa on ensisijaisesti käytettävä avohuollon tukitoimia, mikäli lapsen etu ei muuta vaadi. Lapsi voidaan sijoittaa myös avohuollon tukitoimena. Lastensuojelulain (L13.4.2007/417) mukaan sijoituksen edellytyksenä on, että sijoitus on tarpeen lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi, kuntouttamiseksi tai lapsen huolenpidon järjestämiseksi huoltajan tai muun lapsen kasvatuksesta vastaavan henkilön sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Yhtenä avohuollon tukitoimena pidetään lapsen sijoitusta perheeseen tai laitokseen. Lasta ei voida sijoittaa avohuollon tukitoimena, jos huostaanoton kriteerit täyttyvät. Avohuollon sijoitukseen vaaditaan lapsen huoltajan ja 12 vuotta täyttäneen lapsen suostumus. Sijoitukselle ei ole määrätty enimmäisaikaa, mutta lasta ei kuitenkaan saa toistuvasti sijoittaa avohuollon tukitoimena, ellei lapsen etu sitä välttämättä vaadi. Rajoituksen tarkoituksena on estää lapsen edestakainen siirto kodin ja ulkopuolisen hoidon välillä. (Saastamoinen 2010, 58-60.) Avohuollon

sijoituksen ajan lapsen huolto ja hänen asioistaan päättäminen säilyvät kokonaan huoltajilla. Sijoituksen aikana ei voida rajoittaa lapsen ja hänen huoltajansa välistä yhteydenpitoa eikä käyttää muitakaan rajoitustoimenpiteitä. (Sosiaaliportti 2013a.) Kun lapsi on sijoitettu avohuollon tukitoimenpiteenä kodin ulkopuolelle, ei voida puhua sijaishuollosta. Sijaishuollosta puhutaan silloin kun lapsi on huostaanotettu tai kun kyse on kiireellisestä sijoituksesta. (Laakso 2009, 27.)

2.1.2 Huostaanotto

Huostaanotto on viimesijainen toimenpide lastensuojelussa. Huostaanoton valmistelee sosiaalityöntekijä toisen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän kanssa yhteistyönä. (Taskinen 2010, 86.) Huostaanotolle on lastensuojelulaissa (L13.4.2007/417, 40§) määritelty kriteerit, joiden täytyessä huostaanotolle on lailliset perusteet. Lapselle on järjestettävä sijaishuolto, jos 1) lapsen kasvuolosuhteet ja puutteet huolenpidossa uhkaavat vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä 2) jos lapsi itse vakavasti vaarantaa omaa terveyttä tai kehitystä esimerkiksi käyttämällä päihteitä 3) avohuollon tukitoimet eivät ole mahdollisia tai ovat riittämättömiä 4) sijaishuolto on lapsen edun mukaista.

Huostaanotto on aina voimassa toistaiseksi. Huostaanotto voidaan purkaa, jos esimerkiksi vanhempien tai lapsen elämäntilanteessa tapahtuu olennaisia muutoksia ja lopettaminen ei ole lapsen edun vastaista. Huostaanotoissa pyritään lyhytaikaisuuteen. Kokemuksena huostaanotot ovat hyvin yksilöllisiä ja tunteita herättäviä, jonka vuoksi on joskus haastavaa saavuttaa kaikki osapuolia tyydyttävä ratkaisu. (Taskinen & Törrönen 2004, 15-16.)

Lastensuojelulain (L13.4.2007/417, 20§) mukaan 12 vuotta täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi häntä koskevassa lastensuojeluasiassa. Mahkosen (2007, 103-104) mukaan lapsen, hänen vanhempiensa ja muiden perheenjäsentien kuulemisen mahdollistavan asian monipuolisen käsittelyn. Kuulemisella selvitetään lapsen omat toivomukset ja mielipide. Lapselle on hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti selitettävä asiat.

Lapsi tai nuori voidaan ottaa kiireellisenä huostaan, jos hän on välittömässä vaarassa tai muutoin kiireellisen huostaanoton ja sijaishuollon tarpeessa. Mikäli asi-anosaista (lapsen vanhempi tai huoltaja) voidaan kuulla ja huoltaja suostuu sijoitukseen, kiireellisen huostaanoton sijasta sijoitus tehdään avohuollon tukitoimena. (Räty 2004, 26.)

Lapsi voidaan palauttaa kotiin jo muutaman päivän sisällä edellyttäen, että tilanne on rauhoittunut tai jos perheen ja lapsen tilanne voidaan turvata jatkossa avohuollon tukitoimin. Kiireellinen sijoitus lakkaa viimeistään 30 päivässä, ellei sinä aikana asiaa ole otettu huostaanottoasiana käsiteltäväksi. (Taskinen 2010, 82.)

Räty (2010, 352-353) kertoo huostaanottoa koskevasta päätöksenteosta. Jos 12-vuotta täyttänyt lapsi tai hänen huoltajansa vastustavat huostaanottoa tai siihen liittyvää sijoitusta, asian ratkaisee hallinto-oikeus. Lapsen sosiaalityöntekijä valmistelee asian, mutta hakemuksen hallinto-oikeudelle tekee sosiaalihuollon johtava viranhaltija tai hänen määräämänsä muu viranhaltija.

2.1.3 Sijaishuolto

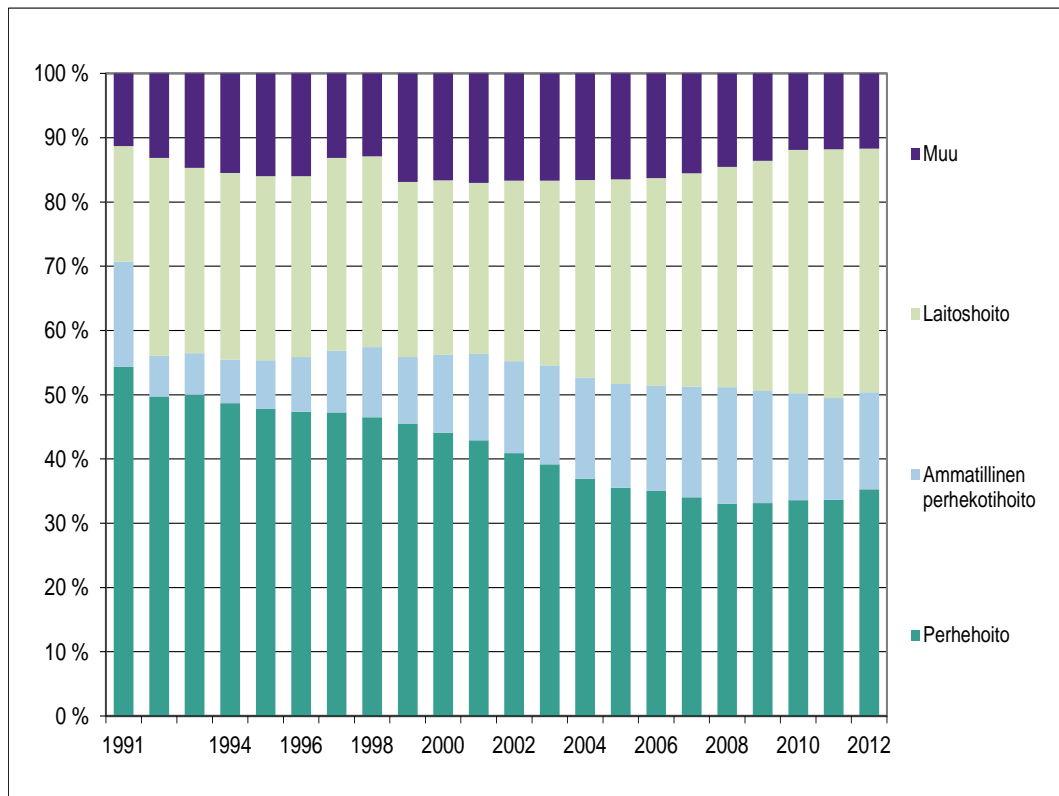
Lapsi tai nuori voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle asumaan useilla erilaisilla päätöksillä, joiden perusteet ja tarkoitus voivat olla hyvinkin erilaisia. Lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena, huostaan otettuna, kiireellisenä sijoituksena, hallinto-oikeuden väliaikaisena määräyksellä tai jälkihuoltona. (Saastamoinen 2010, 4.)

Mikäli avohuollon toimenpiteet eivät ole riittäviä, joudutaan harkitsemaan huostaanottoa. Lapsi on sijoitettu sijaishuoltoon kun hänet on otettu huostaan. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että lapsen vanhemmat ovat saaneet sijaisen, jotka pitävät huolta lapsesta määrätyn ajan. (Taskinen & Törrönen 2004, 14-15.)

Suomessa kodin ulkopuolelle vuonna 2012 sijoitettuna oli 17 830 lasta ja nuorta. Luku nousi vuodesta 2011 1,6 prosenttia. Sijoitetuista poikia oli 53% (9366) ja tyttöjä 47% (8464). (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2013, 7).

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on sijaishuoltopaikkaa valitessa arvioitava asiaa lapsen edun näkökulmasta. Mikäli sosiaalityöntekijän päätös sijais- huoltopaikasta perustuu asiantuntijalausuntoihin, on ne liitettävä mukaan osaksi lapsen asia-kirja-aineistoa. (Räty 2010, 388.) Usein hallinto-oikeuden tehtyä päätöksen tahdonvastaisesta huostaanotosta, tekee se myös päätöksen siitä, mihin lapsi sijoitetaan. Laitos- ja perhehoito ovat tavallisimmat sijoituspaikat. Sijaishuolto- paikan valinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen tarpeisiin. Sijaishuolto- paikan valinta on merkittävä päätös sekä lapsen että perheen tulevaisuutta ajatellen. (Godzinsky 2012, 110-111.)

Huostaan otettu lapsi voidaan sijoittaa sijaiskotiin (perhehoito, sijaisperhe), perhekotiin, lastensuojelulaitokseen tai muuhun sijoituspaikkaan. Sijaiskoteina toimivat yksityisen perheet, jotka sosiaali- ja terveyslautakunta on hyväksynyt. Perhekodit ovat yksityisiä toimintayksiköitä, joissa tarjotaan ammatillista hoitoa. Toisella vanhemmista tulee olla sosiaali- tai terveystieteiden alan ammatillinen koulutus. Hän myös työskentelee lasten kanssa päätoimisesti. (Korhonen 2005, 36.) Laitoshuol- loksi luetaan Taskisen (2010, 128-129) mukaan lastenkodit, nuorisokodit, koulu- kodit sekä näihin rinnastettavat muut lastensuojelulaitokset. Laitoksiin sijoitetaan yleensä vaikeahoitoisia ja erityisosaamista vaativia lapsia ja nuoria. Vastaavan johtajalla tulee olla tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto, riittävä johtamistaito sekä alan tuntemus. Lastensuojelulaitoksissa tulee olla riittävä määrä sosiaalihuol- lon ammattilaisia (henkilöstön kelpoisuusvaatimuksissa on otettava huomioon las- ten ja nuorten erityistarpeet ja toiminnan luonne) ja muuta henkilöstöä, jotta lapset ja nuoret saavat tarvittavaa hoitoa. Saastamoisen (2010, 11-12) mukaan muu sijoit- tuspaikka voi esimerkiksi olla sairaala. Silloin kyseessä on usein tilanne, jossa edellytetään pitkää hoitajaksoa sairaanhoidossa. Kuviossa 2 on tarkasteltu lasten ja nuorten sijoittumista prosentuaalisesti vuosina 1991-2012.

KUVIO 2. Vuosina 1991-2012 kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret sijoituspaikan mukaan (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2013, 9).

Sijaishuollossa on usein lapsia, joista monet ovat joutuneet varhaislapsuudessaan kokemaan erilaisia traumoja, minkä lisäksi he ovat saattaneet jäädä vaille riittävää hoitoa ja huolenpitoa. Lasten maailmankuva voi olla hyvin pelottava ja vääristynyt. Kärsivällisyydellä, sitkeydellä ja johdonmukaisuudella saatetaan riittävän pitkän ajan kuluttua päästä tilanteeseen, jossa muutos on mahdollinen. Prosessi on raskas ja vaativa. (Häkkinen 1999, 106-108.)

3 LASTENKOTI ASUINPAIKKANA

Lastenkoti on perinteisin lastensuojeluyksikkö, jossa sosiaalialan ammattikasvatustajat vastaavat ympärivuorokautisesti lasten ja nuorten hoidosta ja kasvatuksesta. (Kemppinen 2000, 108).

Lastensuojelutyössä keskitytään yleensä neljän perustehtävän hoitamiseen, johon kuuluu:

1. lapsen ja nuoren perushoidosta huolehtiminen ja sen opettaminen
2. rajojen asettaminen
3. lapsen ja nuoren oikeuksista ja velvollisuuksista huolehtiminen
4. yhteistyö vanhempien kanssa (Kemppinen 2000, 105).

Lastenkodissa lapselle pyritään mahdollistamaan arki. Tavoitteena on tavallisen arjen, siihen liittyvän huolenpidon, kasvatuksen sekä hoidon mahdollistaminen. (Pösö 2004, 206.) Lastenkodin arkea säätelevät tietty päivittäinen ja viikoittainen rytmi sekä käyttäytymissäännöt. Lastenkotilapset ja -nuoret on sijoitettu laitoksiin tiettyjen kasvatuksellisten tarpeiden vuoksi ja niiden suunnitelmallinen toteutuminen vaatii ammattitaitoa edellyttävää toimintaa. Lastenkodissa tapahtuva kasvatus on aina tavoitteellista ja suunnitelmallista. (Kyrönseppä & Rautiainen 1993, 64, 88.)

3.1 Arkista huolenpitoa

Lastenkodin arkeen kuuluu nuorten kanssa käytyjen keskustelujen lisäksi konkreettista huolehtimista, arjen pyörittämistä, nuorten asioiden hoitamista ja nuorten kanssa oleilua. (Laakso 2009, 136.) Lastenkodin arki muodostuu päivärytmistä, harrastuksista, lasten palaverista, koti-illoista, yhteydenpidosta lasten vanhempiin ja hoidossa käytettävistä menetelmistä. Hoidossa käytettäviä menetelmiä voi olla oma-hoitaja(t), perhekeskeisyys, joka näkyy pyrkimyksenä perheiden kanssa

tehtävään yhteistyöhön sekä toiminnallisuus, joita voi olla esimerkiksi erilaiset toimintaelämykset ja -kokemukset. (Sosiaaliportti 2013b.)

Lastenkotityön keskeinen tehtävä on turvallisen kasvuympäristön takaaminen lapsille. Aikuisten tehtävänä on huolehtia lapsen puhtaudesta ja ruuasta sekä mahdollistaa, että lapsi voi käydä koulua ja nukkua rauhassa. Jokapäiväisiä arkista huolenpitoa ovat esimerkiksi ruokailut, nukkumaanmenoajat ja kotityöt. Arkinen huolenpito on nuoren lähelle menemistä, henkilökohtaista. Aina arki ja lapsesta huolehtiminen ei ole vain sujuvaa yhdessäoloa. Arkisissa lastenkodin tilanteissa työntekijä joutuu myös puuttumaan nuorten tekemisiin ja kieltämään heitä. (Laakso 2009, 117-119, 122, 131.)

Arjen mahdollistamisen ohelle nuorta pyritään tukemaan läheisten ihmisten suhdeverkon rakentumiseen tai toimintaan. Lastensuojelulaitoksia on kritisoitu siitä, että ne ovat etäällä lasten tavanomaisesta, kodinomaisesta ympäristöstä. Sen vuoksi on pyritty kehittämään kodinomaisia laitoksia. (Pösö 2004, 206-207.) Lastenkodin kodinomaistamisen tarkoituksena on laitoksen viihtyvyyden lisääminen ja laitoksen asukkaiden ja työntekijöiden hierarkioiden purkaminen. Arkisella yhteisellä tekemisellä voidaan ajatella luovan kodin ja yhteenkuulumisen tuntua. Lapsen kiinnittymistä lastenkotiin voidaan säädellä nuoren osallistumisella arjen rutiineihin. (Laakso 2009, 126, 128.)

Matilainen (2008, 23-25) muistuttaa rutiinien merkityksen olevan tärkeää lapsille kuin myös kasvaville nuorille. Päivittäisten tapahtumien toistuminen tutussa järjestyksessä tukee lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Rutiinit myös jäsentävät päivää, luovat hallintaa ja jaksamista arkeen sekä luovat elämiseen tasapainoa.

3.2 Omahoitaja tukena

Lastensuojelun laitoshuollossa omahoitajamenetelmä toteuttaa yksilöllistä hoitoja kasvatustapahtumia. Yksilöllisyyden tavoittaminen varmistaa lapsen henkilökohtaisiin kehitystarpeisiin vastaamisen. Omahoitajamenetelmässä nimetty hoitaja

sitoutuu lapsen tai nuoren suunnitelmalliseen ja pitkäjänteiseen kasvattamiseen ja hoitamiseen lastensuojelulaitoksessa. (Karppinen 2000, 14.)

Timonen-Kallio (2012, 41) kertoo ammatillisista omahoitajatyön kuvattavan usein arjen yhteisenä elämisenä ja arkisena puuhailuna. Lastenkodissa elävät lapset joutuvat tottumaan siihen, että lähellä olevat ihmiset vaihtuvat ja vuorottelevat. Omahoitajan työhön kuuluu arjen koossa pitäminen ja kokemuksen antaminen lapselle tavallisesta arjesta, joka muodostuu toistuvista rutiineista ja arjen tehtävistä.

3.3 Kasvatus ja turvalliset rajat

Nuoret toivovat kasvattajiltaan perushoivaa, ruokaa ja puhtaita vaatteita. Kasvattajia tarvitaan myös ohjaajina, neuvojina ja tuen antajina. Nuoret kaipaavat usein tunteiden vastaanottamista ja tasapainottamista. Rakkauden ja rajojen ohella nuoret tarvitsevat myös kannustusta omaan ajatteluun sekä itsenäiseen päätöksentekoon. (Hiila 2005, 5-6.)

Kaimola (2005, 12) huomauttaa nuorelle olevan tärkeää, että olisi joku, joka olisi aidosti kiinnostunut niistä merkityksistä, joita nuorella on suhteessa omiin tunteisiin, kokemuksiin, ajatuksiin ja tarvitsevuuteensa. Aikuisen ollessa kiinnostunut nuoren asioista, nuorelle syntyy kuulluksi tulemisen kokemus, joka toimii kantavana voimana ihmisen elämässä.

Onnistuneeseen sijoitukseen edellytetään, että nuorelle tarjotaan mahdollisuus käsitellä kokemuksiaan ja työstää tunteitaan. Vaikeiden kokemusten negatiivisten vaikutusten vähentämiseksi nuori tarvitsee erityistä tukea. Kaikki sijoitetut lapset hyötyvät mahdollisuudesta saada purkaa kokemuksiaan turvallisessa ympäristössä. Lapsen kehitystä tuetaan parhaiten silloin kun koko ammatillinen työyhteisö toimii suunnitelmallisesti lapsen hyväksi. (Välivaara 2005, 13, 18-19.)

Lastenkodeissa tehtävän työn ja kasvatuksen tulee kaikissa vaiheissa perustua lapsen tarpeille sekä huomioida hänen menneisyytensä ja tähdätä tulevaan. Kasvatuksen tulee olla suunnitelmallista, realiteetteihin pohjautuvaa ja johdonmukaista.

Keskeistä on lapsen tukeminen hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. (Timonen- Kallio, Manner, Berglund, Hukkanen & Caulfield-Dow 2000, 4.)

Rajojen asettamisen tarkoituksena on tukea ja auttaa, eikä rankaista lasta. Lastensuojelulaitoksen henkilökunnan on kyettävä asettamaan johdonmukaiset, turvalliset ja ymmärrettävät rajat lasten ei-hyväksyttävälle käytökselle (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto 2012, 53.) Vaikka nuori protestoi rajoja ja sääntöjä vastaan, luovat ne nuorelle turvallisuutta. Tärkeää on huomata, että aikuinen on vahvempi ja nuoren on hyvä turvautua aikuiseen. Kapinoimalla sääntöjä nuori kokeilee oman itsenäisyytensä rajoja. (Kinnunen 2001, 33, 92).

Kotikasvatukseen kuuluvien sääntöjen ja ohjeiden tarkoituksena on ohjata lasta vastuullisuuteen sekä opettaa lasta noudattamaan tiettyjä sääntöjä ja tapoja. Tällaisia sääntöjä voivat olla esimerkiksi kotiintulo- ja nukkumaanmenoajat sekä kotiaskareet. (Saastamoinen 2010, 153.) Lasta ja nuorta autetaan kiintymään lastenkodin aikuisiin luomalla lapselle turvaa ulkoiseen järjestykseen. Lapsi voi alkaa luottamaan, että hänen sisäiseen epäjärjestykseen voi tulla muutos, kun hän kokee, että aikuiset pystyvät huolehtimaan asioiden sujumisesta sekä ulkoisen järjestyksen turvaamisesta. (Tuovila 2008, 54.) Pienemmille lapsille rajojen opetteleminen voidaan nähdä kanssaihmisyyden harjoittelemiseksi. Rajojen kautta lapsi oppii ymmärtämään, mitä hän voi odottaa ympäristöltään. (Skodvin 2004, 21).

Vapaa kasvatus saa aikaan sen, että lapsesta tulee rajaton. Rajattomat lapset ja nuoret haluavat kokeilla rajattomasti. He saattavat kokeilla itselleen vaarallisia asioita. Rajattomat nuoret eivät kykene asettamaan itselleen rajoja ennen kuin ovat kehittyneet riittävästi tunne-elämältään ja sosiaalisilta taidoiltaan. (Kempainen 2000, 40.) On tyypillistä, että jossain vaiheessa nuoruuteen kuuluu rajojen rikkomista ja syy-seuraussuhteiden testaamista. Aikuisten on kuitenkin luotava rajat, vaikka nuori itse ei sitä haluaisikaan ymmärtää. Jälkeenpäin nuori saattaa kuitenkin nähdä rajat ja säännöt tärkeänä osana nuoruuden kehitystään. Pahinta nuorelle on välinpitämättömyys. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 343-345.)

Lapselle asetettavat normaalit kasvatukselliset rajoittamiset eivät kuulu lastensuojelulaissa määriteltyihin rajoitustoimenpiteisiin (Saastamoinen 2010, 152). Lapsen vaaralliseen käytökseen tulee puuttua, mutta rajoitustoimenpiteille on laissa asetettu tiukat edellytykset. Rajoitustoimenpiteisiin lukeutuu yhteydenpidon rajoittaminen, aineiden ja esineiden haltuunotto, henkilötarkastus ja henkilökatsastus, omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen, kiinnipitäminen, liikkumisvapauden rajoittaminen, eristäminen ja erityinen huolenpito. Edellä mainituilla rajoitustoimenpiteillä puututaan lapsen perusoikeuksiin. (Taskinen 2010, 158-169; Rätty 2010, 421.)

Taskinen (2010, 159) muistuttaa, että toimenpiteet on toteutettava lapsen ihmisarvoa kunnioittavasti ja mahdollisimman turvallisesti. Rajoituksia voi tehdä vain ammatillisesti pätevät henkilöt, joita ovat sosiaalityöntekijät, laitosjohtajat ja heidän määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvat henkilöt. Rajoitustoimenpiteitä tulee käyttää vain sen verran kuin lapsen tai toisen henkilön terveys ja turvallisuus vaatii.

Sijoituspaikkojen kasvatustyyli ja kasvatusilmastot vaihtelevat keskenään tiukalinjaisesta autoritaarisesta kasvatuksesta väljempisiin kasvatustyyliin. Autoritaarinen kasvatustyyli on perusteltua vain, mikäli kyseessä on vaikeasti käyttäytymishäiriöiset nuoret. Lastensuojelussa myös liian vapaata kasvatusta tulisi välttää. Sijoitetut lapset tarvitsevat aikuiselta yhteisen ajan lisäksi rajoja, tukea ja ohjausta. (Kemppinen 2000, 113.)

3.4 Itsenäistyminen lastenkodista

Itsenäistyminen ja aikuistuminen ovat osa jokaisen nuoruutta. Tuen avulla itsenäistymiseen kuuluvien asioiden omaksuminen helpottuu. (Kangas & Myllykoski 2004, 77.) Lastensuojelun nuorilla on yleensä heikommat lähtökohdat itsenäiseen asumiseen kuin lapsilla, jotka ovat asuneet vanhempiensa kanssa kotona. (Kemppinen 2000, 117). Huostaanotto ja sijoitus jättävät lapsiin ja nuoriin jälkiä sekä asettavat erityisiä haasteita kehitykseen ja aikuistumiseen. Nuoren on luovut-

tava monesta tutusta asiasta ja alettava rakentaa omannäköistä elämää. (Laurila 2008, 99.)

Kivinen (2008, 4) kirjoittaa jälkihuollossa olevien nuorten vanhemmille suunnatussa oppaassa nuoren itsenäistymisen herättämistä tunteista. Siirtyminen itsenäiseen elämään saattaa tuoda nuorelle huumaavaltakin tuntuva vapauden tunnetta. Itsenäistyminen tuo kuitenkin myös vastuuta, mitä nuoren voi olla vaikea ymmärtää.

Huostaan otetuille lapsille tarjoutuu helposti uhrin rooli, elämän kaltoin kohtelua. Siitä roolista on haastavaa päästä eroon. Sijaishuollossa eletty lapsuus on haavoittava tekijä ja riski negatiivisiin seurauksiin on olemassa. Kokemukset on kuitenkin mahdollista käsitellä uudelleen ja muuttaa itseä tukeviksi. (Laurila 2008, 102-103.)

Sinkkonen (1999, 32) kirjoittaa teoksessa *Ulos umpikujasta* aikuistumiseen johtavista monista eri teistä. Osa nuorista saattaa työstää irtautumistaan lähinnä mielikuvien tasolla, kavereiden kesken ja harrastuksissa. Osa nuorista saattaa toisinaan ottaa rajustikin etäisyyttä lastenkodin edustamiin arvoihin ja ajatusmaailmaan. Laurila (2008, 100) puolestaan kirjoittaa sijaiskodeissa asuneiden nuorien historian synnyttävän korostettua pohdintaa omasta identiteetistä. Nuori etsii vastauksia kysymyksille, kuka minä olen, mihin minä kuulun.

Siirtyminen sijaishuoltoapaikasta pois, voi merkitä suuria muutoksia myös ihmissuhteissa. Sijaishuoltoapaikkaan ja sen läheisyyteen voi jäädä monet tärkeät ihmissuhteet nuoren muuttaessa kauemmas esimerkiksi omalle kotipaikkakunnalleen. Nuori saattaa joutua uudella paikkakunnalla aloittamaan kaiken alusta. Jotkut tarvitsevat paljonkin tukea tässä uudessa elämänvaiheessa. Sijaishuoltoapaikassa pyritään käymään läpi näihin liittyviä asioita jo ennen nuoren pois muuttoa. (Kivinen 2008, 4-5.)

Nuorten kanssa työskenneltävän on oltava asioiden alkuunpanija, joka rohkaisee, tukee ja motivoi nuorta osallistumaan. Työntekijän on annettava nuorelle vastuuta. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 168.) Itsenäistymiseen tulisi valmistautua hyvissä ajoin, jotta siirtyminen itsenäiseen elämään onnistuisi mahdollisimman hyvin. Itsenäisyyttä voi suunnitella myös tavoitteiden avulla. Tavoitteet antavat käsityksen nuorelle, mitä kohti ollaan kulkemassa. Realistinen suunnittelu nuoren kanssa auttaa nuorta hyväksymään sellaisena kuin hän on, vahvuuksineen ja heikkouksineen. (Kangas & Myllykoski 2004, 79.)

Itsenäistyvän nuoren roolikartta sopii työskentelyvälineeksi lastensuojelun ammattilaisille. Roolikartta soveltuu sijaishuollon työntekijöiden työskentelyn arvioimiseen ja tavoitteiden määrittelemiseen. Roolikartan avulla työntekijän on helppo antaa nuorelle realistista palautetta. (Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä 2011, 37.)

Roolikartan viisi pääroolia kuvastavat motiiveja, joiden perusteella nuoren itsenäistyminen etenee. Pääroolit ovat suhteiden hoitaja, rajojen asettaja, arkipäivän pyörittäjä, itsensä arvostaja ja elämästä oppija. Motiivit saavat nuoren toimimaan sellaiseen suuntaan, että nuoren oma toiminta luo mahdollisuudet itsenäistymiselle ja aikuistumiselle. Nuoren roolit kehittyvät vähitellen. Nuoren itsenäistyessä vastuu rooleissa toimimisesta siirtyy nuorelle. (Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä 2011, 33, 36.)

Itsenäisen elämän ABC Umbrella –työkirja on suunniteltu erityisesti itsenäisyyteen kasvamisen varmentajana laitoshuollossa ja jälkihuollossa oleville nuorille. Työkirjan periaatteena on tuoda esille nuoren positiivisia saavutuksia, jotka koventavat nuoren itsetuntoa ja antavat varmuutta uusien haasteiden kohdatessa. Työkirja koostuu seuraavista osa-alueista: minä itse, sosiaalinen verkosto, koulutus/ammatti/työ, raha-asiat ja koti. Työmenetelmällä pyritään siihen, että nuori alkaisi ymmärtämään omaa elämäntilannettaan. Työkirja varmistaa nuorelle arjen osaamisen taidot, kokoaa arjen ja yksittäiset toiminnot kasvatus- ja hoitotyön jat-

kumoksi sekä vahvistaa arjessa tapahtuvaa kasvatuksellista ja hoidollista yhteisöllisyyttä ja toimintakulttuuria. (Timonen-Kallio ym. 2000, 2, 10, 18-19.)

Kivinen (2008, 4) muistuttaa lopuksi, että lähes aina suuret muutokset kuten nuoren itsenäistyminen aiheuttavat nuorella ja hänen perheessään jonkinlaisen kriisin. Uuteen siirtyminen ja kasvaminen tapahtuu usein kivun kautta.

4 NUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA

Nuoruus on erityinen elämänvaihe, jonka pituus vaihtelee kulttuureittain ja yksilöittäin. Nuoruudessa lapsesta muotoutuu aikuinen, jolla on yksilöllinen ulkomuoto, sosiaalinen ympäristö ja persoonallisuus. Nuori kasvaa niin psyykkisesti, fyysisesti kuin sosiaalisestikin. (Aaltonen ym. 2003, 13-14). Osa nuorista kulkee lapsuudesta aikuisuuteen ilman suurempia kuohuntoja. Toisilla nuorilla aika on myrskyisempää. (Fenwick & Smith 1994, 27.)

4.1 Nuoruusiän vaiheet ja kriisit

Nuoruus jaetaan usein varhaisnuoruuteen 12-15-vuotiaat, keskinuoruuteen 15-17-vuotiaat ja myöhäisnuoruuteen 18-25-vuotiaat. (Vilkko-Riihelä 2008, 52).

Varhaisnuoruudessa nuori käy läpi murrosiän ja ihmissuhteiden kriisin. Nuoren ihmissuhteissa tapahtuu ratkaisevia muutoksia. Nuori irtautuu kasvattajistaan ja heidän huolenpidostaan. Nuori saattaa olla kohdata aggressiivisia tunteita kasvattajiinsa ja etsiä tukea ikätovereista. Varhaisnuori haluaa itse määrätä asioistaan, mutta vapaus ja vastuu pelottavat. (Nurmiraanta, Leppämäki & Horppu 2009, 77.) Murrosikä on kaaosmaisempi kuin mikään muu ihmisen kehitysvaihe. Silloin nuoren persoonallisuus tilapäisesti hajoaa. Nuoren aivoissa, tunteissa ja käyttäytymisessä vallitsee kaaos. (Kemppinen 2000, 142.) Nuoruuden keskivaiheilla koittaa identiteettikriisi. Nuori etsii voimakkaasti rajoja ja saattaa olla hyvin kärkeä muiden arvostelmissa ja mielipiteissään on ehdoton. Identiteetti kehittyy toisiaan seuraavien kriisi- ja sitoutumisvaiheiden kautta. Identiteetti muodostetaan suhteessa omiin fyysisiin ominaisuuksiin, vanhempiin, ystäviin, intiimeihin suhteisiin, kouluun ja maailmankatsomukseen. Nuoren identiteetin etsiminen näkyy ai-lahtelevuutena ja epävarmuutena. Myöhäisnuoruudessa nuori kohtaa ideologisen kriisin. Nuori pohtii moraalisia ja eettisiä kysymyksiä, asenteita ja arvoja. Nuori pyrkii ratkaisemaan valintansa ja arvonsa omaa harkintaa käyttäen. (Nurmiraanta ym. 2009, 78-80.)

Laiminlyönnit, menetykset ja muut vaikeat kokemukset koettelevat lasta ja nuorta eri tavalla kuin aikuista. He kokevat asioita syvemmin kuin aikuiset, koska heille ei vielä ole kehittynyt selkeitä puolustusmekanismeja oman minuutensa suojelemiseksi. (Kemppinen 2000, 15-16.)

4.2 Nuoruusiän kehitystehtävät

Kehitystehtävä termiä käytetään kun pyritään kuvaamaan tavoitteita, joita jokaisen tulisi saavuttaa kehityksen eri vaiheissa (Aaltonen ym. 2003, 19). Nuoruusiässä nuoren on selviydyttävä erilaisista haasteista eli kehitystehtävistä. Erilaiset haasteet voivat liittyä esimerkiksi koulutustien ja uran valitsemiseen, itsenäisen elämän aloittamiseen, ulkonäköön ja oman itsensä hyväksymiseen. Robert. J. Havighurstin mukaan nuoruuden keskeiset kehitystehtäviä ovat lisäksi oman sukupuolen mukaisen roolin löytäminen, tunne-elämän itsenäisyys suhteessa muihin aikuisiin sekä oman moraalin ja arvomaailman kehittäminen. (Nurmiranta ym. 2009, 76.) Mikäli kehityshaasteita ei jostain syystä kyetä saavuttamaan, saattavat ongelmat siirtyä myöhempään kehitysvaiheeseen (Vilkko-Riihelä 2008).

Aaltonen ym. (2003, 19) muistuttavat, että pelkkien kehitystehtävien luetteleminen on yksipuolista, koska jokainen pyrkii myös itse asettamaan tavoitteita elämälleen tiedostetusti tai tiedostamattaan. Nuori itse luo omalle elämälleen haasteita. Nuori sitoutuu paremmin tavoitteisiin, jos hän saa muokata niitä yhdessä ympäristönsä kanssa itselleen sopiviksi. Nuorelle on tyypillistä asettaa epärealistisia tavoitteita, mutta ympäristöltä saatu palaute ja elämäkokemukset saavat nuoren muokkaamaan näkemyksiä uudestaan. Nuoren hyväksyessä erilaisia kehitystehtäviä, hän rakentaa samalla ilmiöiden ja asioiden käsittelyjärjestelmää aikuisuutta varten. Järjestelmä muodostuu osaksi persoonallisuutta ja auttaa nuorta selviytymään elämässään, erilaisissa elämäntilanteissa ja ihmissuhteissa aikuisuudessa.

4.3 Kognitiivinen kehitys

Kognitiivisuus käsitteenä sisältää havaitsemisen, ajattelun, muistin, kielen ja oppimisen (Aaltonen ym. 2003, 59). Kognitiiviseen kehitykseen nuoruudessa kuuluu muun muassa asioiden tarkasteleminen toisen näkökulmasta (ajattelun minäkeskeisyyden väheneminen), omien virheiden näkeminen entistä paremmin (aiemmin epäonnistumiset selitetty ulkoisista syistä johtuvaksi), moraalikäsitteiden muuttuminen ja tiedon käsittelytavan muuttuminen (kokonaisuuksien hahmottaminen) (Vilkko-Riihelä 2008, 72).

Jean Piagetin teorian mukaan ajattelu kehittyy nuoruudessa muodollisten operaatioiden tasolle, jolloin yksilö kykenee ajattelemaan käsittein ja saavuttaa siten aikuisen ajattelulle tyypilliset päättelymuodot. Tämä näkyy sanavaraston kasvamisena ja ilmaisun monipuolistumisena. Ongelmaratkaisussa tarvittavat päättelytaidot monipuolistuvat. Piagetin mukaan tämä vaihe kehittyy 11-15 vuoden iässä. Myöhemmin hän on kuitenkin tullut tulokseen, että vaihe saattaisikin kehittyä erityisesti 15-20 vuoden iässä. (Aaltonen ym. 2003; Nurmiraanta ym. 2009, 83.)

Nurmiraanta ym. (2009, 84) toteavat nuoren ajattelun olevan hyvin minäkeskeistä. Nuoren maailmankuva keskittyy vahvasti oman itsen ympärille. Nuoren saattaa olla vaikea kestää kritiikkiä ja nuori löytää helposti vikoja muista. Nuoresta saattaa myös tuntua, ettei kukaan ymmärrä häntä ja hänen kokemuksensa ovat ainutlaatuisia ja vain hänelle tapahtuneita. Aaltonen ym. (2003, 60) muistuttavat kuitenkin, että nyky-yhteiskunnassa tulisikin oppia kritisoimaan ja valikoimaan se tieto, mihin kukin uskoo ja luottaa. Jokaisen nuoren on löydettävä omat tapansa toimia tietoyhteiskunnan keskellä. Kritisointi voi olla myös merkki itsenäisen ajattelun harjoittamisesta. Nuorta tulisikin pyrkiä tukemaan itsenäiseen ajatteluun.

4.4 Elämänhallinta

Elämänhallinta voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen elämänhallintaan. Sisäisellä elämänhallinnalla tarkoitetaan ihmisen kykyä sopeutua vastaantuleviin erilaisiin

tilanteisiin ja olosuhteisiin. Sisäinen elämähallinta käsittää kaikki ne tavat, joilla nuori luo sisältöä ja merkitystä elämäänsä. Ponnistelu tavoitteiden saavuttamiseksi ja asioille omistautuminen kertovat vahvasta elämäntarkkuudesta. Ulkoinen elämäntarkkuus tarkoittaa sitä, kuinka paljon nuori tuntee voivansa itse vaikuttaa elämänsä olosuhteisiin. Se on myös kykyä ohjailta omaa elämää siten, että sen vaiheisiin ei pysty vaikuttamaan odottamattomat, itsestä riippumattomat, ulkoiset tekijät. Nuoren asettamat päämäärät kuten ammatti ja koulutus kuuluvat ulkoiseen elämäntarkkuuteen. (Aaltonen ym. 2003, 185.)

Hallinnan tunne syntyy kun omat kyvyt, selviytymisodotus ja keinot ongelman ratkaisemiseksi ovat tasapainossa. Tärkeää on, minkä merkityksen ihminen antaa uhkaavalle tilanteelle. Hallinnan tunne joutuu koetukselle ihmisen kehityskriisien aikaan esimerkiksi murrosiässä sekä muissa elämässä tapahtuvien suurten muutosten ja kriisien aikaan. Takertumalla esimerkiksi päihteisiin tai syömishäiriöön, ihminen saattaa yrittää paikata hallinnan tunteen menetystä. (Vilko-Riihelä, 173- 174.)

Ulkoapäin tulevat odotukset ja nuoren omat tarpeet etsivät nuoruudessa tasapainoa. Tarpeet muuttuvat nuoren elämän voimavaroiksi ja tunne elämäntarkkuudesta voimistuu, kun nuori kokee, että hänen tarpeensa tulevat huomioiduksi. Nuori haakee aktiivisesti uusia toimintamalleja arjessa selviytymiseen, johon nuori tarvitsee ystävien, kasvattajien ja yhteiskunnan apua. (Aaltonen ym. 2003, 133.)

4.5 Nuori lastenkodissa

Jokaisella sijoitetulla nuorella on takanaan jokin syy, miksi heidät on sijoitettu. Nuorilla on takanaan enemmän tai vähemmän traumaattisia kokemuksia. Sijoitettu lapsi tarvitsee sekä psyykkistä, fyysistä että sosiaalista tukea. Sijoitetun nuoren on vaikea rakentaa positiivista minäkuvaa tai rakentavia ihmissuhteita, jos nuori tulkitsee eron vanhemmista ja kodistaan niin, että vanhemmat ovat hänet hylänneet ja ettei hän ole rakastamisen arvoinen. (Kemppinen 2000, 112-113.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Seuraavissa kappaleissa on käsitelty opinnäytetyön aiheen valintaa ja siihen johdaneita syitä sekä kohderyhmää ja tavoitteita. Tavoitteet jaoteltiin pää- ja alatavoitteeseen. Lisäksi pohdittiin, miten tutkimuksesta saatua tietoa voitaisiin hyödyntää.

5.1 Aiheen valinta

Tutkijan intressit aihetta kohtaan ja aiempi työkokemus lastensuojelussa nousivat päällimmäisiksi syiksi aihevalintaan. Lastensuojelussa korostetaan asiakkaiden kuuntelemisen tärkeyttä ja heidän mielipiteiden huomioon ottamista, mutta aina se ei työssä toteudu. Jotta lastenkodeissa tehtävä työ vastaisi nuorten tarpeita paremmin on selvitettävä, millaiseksi nuoret kokevat elämän lastenkodeissa.

Pelastakaa lapset ry:n tekemä hanke ”Lastenkoti minun mielestäni”, toimi innoittajana omalle tutkimukselleni. Hankkeen tarkoituksena oli selvittää lasten ja nuorten mielipiteitä lastenkodissa asumisesta. Hankkeeseen osallistui kuusi lastenkotia Etelä-Suomesta. (Möller & Nikkanen 2009.) Tämä opinnäytetyö käsittelee samaa aihetta, mutta se eroaa joiltain osin Pelastakaa lapset ry:n hankkeesta. Tätä tutkimusta ja aiheen rajausta on käsitelty tarkemmin seuraavassa luvussa (ks. luku 5.2).

5.2 Kohderyhmä ja tavoitteet

Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin 13 vuotta täyttäneet avohuollon tukitoimena tai huostaanotettuna sijoitetut nuoret. Tutkimusotoksesta rajattiin laitoshuollon ulkopuolelle sijoitetut nuoret. Kohderyhmä rajattiin, jotta kokonaisuus muodostui mahdollisimman selkeäksi. Kyselyihin sai osallistua myös nuoret, jotka olivat muuttaneet lastenkodista pois, kuitenkin niin, että muutosta oli kulunut korkeintaan kaksi vuotta. Tähän kohtaan tehtiin poikkeus yhden vastaajan kohdalla. Yhden vastaajan pois muutosta oli kulunut yli kaksi vuotta, mutta lomake päätettiin silti ottaa tutkimukseen mukaan.

Tutkimukseen valittiin yhteensä kolme lastensuojelulaitosta, kaksi Pohjanmaalta, yksi Etelä-Pohjanmaalta. Nuorten mielipiteitä haluttiin selvittää eri lastenkodeista, jotta kuva lastenkodissa asumisesta olisi mahdollisimman monipuolinen, eikä tutkimuksesta saatuja tuloksia voisi kohdistaa yhteen lastenkotiin. Tutkimus rajattiin kolmeen lastenkotiin, koska sen ajateltiin olevan riittävä määrä monipuolisen otannan saamiseksi.

Tutkimustavoitteet jaettiin päätavoitteeksi ja alatavoitteeksi. Päätavoitteena oli selvittää nuorten omia ajatuksia lastenkodissa asumisesta; miltä nuorista tuntuu viettää nuoruus lastenkodissa? Alatavoitteena oli tuottaa tietoa lastenkodin arjesta, jonka avulla lastenkodeissa tehtävää työtä voitaisiin kehittää vastaamaan nuorten tarpeisiin yhä paremmin. Tavoitteena on, että lastenkodit voisivat hyödyntää tutkimustuloksia suunnitellessaan tai kehittäessään lastenkodissa tehtävää työtä.

5.3 Tutkimusmenetelmä

On syytä muistaa, että laadullinen eli kvalitatiivinen ja määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus nähdään toisiaan täydentävinä lähestymistapoina ja niitä sovelletaan usein samassa tutkimuksessa. Jaottelut hahmottavat vain yleislinjoja. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 126-127; Alasuutari 2011, 32.) Tässä opinnäytetyössä päämetodiksi tutkimuksen toteuttamiselle valittiin laadullinen tutkimus, unohtamatta kuitenkin määrällisen tutkimuksen piirteitä.

Laadullisessa tutkimuksessa on kiinnostuttu tutustumaan aiheeseen ja luomaan havainnoista olettamuksia ja teorioita. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita yksittäistapauksista. Tavoitteena on ymmärtää syvällisesti ja kokonaisvaltaisesti. (Helve 2005, 60-61). Puusa & Juuti (2011, 31) kertovat, että laadullisessa tutkimuksessa monet tutkimuskohteet ovat näkymättömiä, ihmisten vuorovaikutuksessa syntyneitä ja tulkinnallisia ilmiöitä. Laadullinen tutkimus antaa äänen myös vähemmistölle. Ilmiöistä paljastuu usein erilaisia tulkintoja ja uusia puolia.

Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella (LIITE1). Kyselylomakemenetelmä soveltuukin sekä kvalitatiiviseen että kvantitatiiviseen tutkimukseen kun halutaan selvittää esimerkiksi valitun otoksen mielipiteitä. Strukturoidut kysymykset sisältävät valmiit vastausvaihtoehdot. Avointen kysymysten vastaukset ilmentävät tutkittavien sisimpiä tunteita. (Soininen 1995, 114.)

Kyselylomakkeen kysymykset jaoteltiin teemoittain. Jokainen teema sisälsi 2-7 kysymystä. Kyselylomake sisälsi sekä avoimia- että monivalintakysymyksiä. Osassa strukturoiduissa kysymyksissä esitettiin avoin lisäkysymys, kun haluttiin tarkennusta vastaukseen. Lomake sisälsi avoimia kysymyksiä, joiden kautta nuoret saivat omat näkemykset ja mielipiteet tuotua esille. Strukturoituja- sekä avoimia kysymyksiä vaihtelemalla haluttiin kyselylomakkeesta monipuolinen ja nuorten vastausmielenkiintoa ylläpitävä. Kyselylomakkeeseen päädyttiin, koska nuorten henkilöllisyys haluttiin pitää salassa. Kirjoittamisen ajateltiin olevan helpompi tapa kertoa vaikeista kokemuksista. Hirsijärvi ym. (2004, 184) kertovat kyselyiden etuina pidettävän laajan tutkimusaineiston lisäksi tehokkuutta sekä aikataulun tarkkaa arviointia. Toisaalta taas kyselyiden heikkouksina nähdään väärinymmärrysten vaikea kontrollointi ja tutkittavien vastaamattomuus.

Kysely toteutettiin seuraavilla tavoilla. Ensimmäisessä lastenkodissa tutkija toimitti henkilökohtaisesti kyselyt nuorille, jolloin kyseessä oli kontrolloitu kysely. Nuoret ottivat ja palauttivat kyselyt kirjekuoreen, jolloin nuoret pysyivät anonyymeina. Toiseen lastenkotiin kyselyt toimitettiin lastenkodin johtajalle, joka toimitti kyselyt nuorille. Vastausajan päätyttyä lomakkeet haettiin. Kolmannessa lastenkodissa lomakkeet toimitettiin postitse lastenkotiin. Lastenkodin työntekijät toimittivat kyselyt nuorille. Lomakkeiden palautus toteutettiin mukaan annetulla palautuskuorella. Kahden lastenkodin kyselyt toimitettiin postikyselyinä. Yhden lastenkodin jälkihuollosta vastaava työntekijä antoi kahdelle lastenkodista pois muuttaneelle nuorelle lomakkeet täytettäväksi. Työntekijä toimitti lomakkeet tutkijalle. Tutkimusaineisto kerättiin marras-joulukuussa 2013.

5.4 Aineiston analysointi

Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Analyysin tavoitteena on luoda aineistosta mielekäs kokonaisuus, jonka avulla on mahdollista tuottaa tulkinta ja tehdä johtopäätöksiä tutkitusta ilmiöstä. Tavoitteena on järjestää aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta aineiston sisällä olevaa informaatiota. (Puusa 2011, 116-117).

Laadulliselle tutkimukselle on ominaista analyysin ja synteysin yhdistyminen analysointivaiheessa. Kerätty aineisto pilkotaan osiin valitun menetelmän mukaisesti, minkä jälkeen aineisto kootaan uudelleen. Lopuksi kootusta aineistosta tehdään johtopäätökset. (Puusa 2011, 115-116.) Aineistolähtöinen sisällönanalyysi etenee kolmessa vaiheessa. Ensimmäinen vaihe on aineiston pelkistäminen yksittäisiksi ilmaisuiksi. Toinen vaihe käsittää ilmaisujen ryhmittelemisen. Samaa tarkoittavat ilmaisut luokitellaan samaan kategoriaan. Näin syntyy alakategorioita, joista muodostetaan laajempia yläkategorioita. Lopuksi yläkategoriat yhdistetään yhdeksi kaikkia kuvaavaksi kategoriaksi. Viimeinen vaihe on teoreettisten käsitteiden luominen. Aineistosta nostetaan kaikki olennaiset asiat esiin tutkimuskysymyksen näkökulmasta ja muodostetaan teoreettisia kokonaisuuksia. Pääkategorioiden luominen katsotaan kuuluvan osaksi viimeiseen vaiheeseen. (Tuomi & Sarajärvi 2006, 110-114.)

5.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Hyvän aineiston peruskriteerinä pidetään luotettavuutta eli reliabiliteettia. Luotettavuutta voidaan arvioida esimerkiksi tarkastelemalla, miten saatu tieto kuvaa niitä asioita, joita tutkimuksella on tavoiteltu. On myös tarpeellista pohtia, onko saatu tieto yleistettävissä. (Hakala 2000, 97-98.) Laadullisen tutkimuksen tarkastelussa oleellista on käytettyjen metodien kuvaus ja jäljitettävyys. Tutkijan tulee voida perustella, miten tulkintoihin on päädytty siten kun ne raportissa esitetään. (Aaltio & Puusa 2011, 157.)

Tutkimuksen eettisiksi tekijöiksi nousee tutkittavan oikeus anonymiteettiin sekä jo aiemmin mainittu luottamuksellisuus. Tutkimukseen osallistuvilla on oikeus pysyä nimettöminä. Tieto, joka saadaan tutkimuksessa on aina luottamuksellista. On tärkeää huomioida, kenellä on oikeus käsitellä tutkimusaineistoa. Eettisyys tulee esille myös tutkimustulosten julkaisemisessa. Tuloksia ei tule muuttaa tutkijan oman näkemyksen suuntaan, vaan ne tulee esittää sellaisena, kuin ne ilmenevät. (Soininen 1995, 130-131.)

Tutkimuksen eettisyys sisältää tutkimuksen suunnitelmallisuuden, luvallisuuden sekä tiedon siitä, mihin aineistoa käytetään ja kenen toimesta. (Nyman 2012). Tutkimuksen eettiseksi pohjaksi muodostui tutkimuslupa-anomukset, jotka lastenkodin johtaja (LIITE 2) ja tulosaluejohtaja (LIITE 3) hyväksyivät. Tulosaluejohtaja myönsi luvat kahteen lastenkotiin. Tutkimusluvassa sitouduttiin pitämään salassa kaikki luottamukselliset tiedot ja asiakirjat. Tutkimuslupa-anomukseen lisättiin liitteeksi tutkimussuunnitelma, jossa kerrottiin mitä ja miten tutkitaan sekä mitä tietoa tutkimuksella halutaan saada.

Tutkimuksen luotettavuutta lisäsi kyselyyn vastaaminen anonymisti. Kysely tehtiin niin, ettei vastauksista voitu päätellä henkilöllisyyttä. Luottamuksellisuus tuli ilmi myös saatekirjeessä (LIITE 4). Saatekirjeessä luvattiin kyselyiden luottamuksellinen käsittely ja lomakkeiden hävittäminen analysoinnin jälkeen. Kahdesta lastenkodista haluttiin myös vanhempien suostumus ennen nuoren osallistumista tutkimukseen, jos vastaajana oli alaikäinen lapsi (LIITE 5).

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimukseen osallistui kolme lastenkotia. Lomakkeita annettiin nuorille täytettäväksi lastenkoteihin yhteensä 17 kappaletta. Vastattuja lomakkeita tuli takaisin 11 kappaletta. Vastausprosentiksi muodostui tällöin 64,7 %. Osa nuorten vanhemmista ei antanut nuorelle lupaa osallistua tutkimukseen. Yksi nuorista ei itse halunnut osallistua, vaikka lupa vanhemmilta saatiin. Vastausprosenttiin laskettiin lomakkeet, jotka annettiin lastenkodeissa tällä hetkellä asuville nuorille. Vastausprosenttiin ei laskettu kahta lomaketta, jotka saatiin lastenkodeista jo pois muuttaneilta nuorilta, koska ei voitu tietää, kuinka monta pois muuttanutta saataisiin tutkimukseen. Lastenkodista pois muuttaneet nuoret tavoitettiin lastensuojelun jälkihuoltoa tekevän työntekijän kautta.

Monivalintakysymykset esitettiin sanallisesti ja kuvioin. Avoimet kysymykset purettiin ja samat ilmaisut koottiin samaa tarkoittaviin kategorioihin. Näin ollen kokonaisuuden hahmottaminen oli selkeämpää. Kategoriat koottiin taulukoihin. Taulukojen oikealla puolella ilmoitettiin vastausten lukumäärä.

Muutamassa kyselylomakkeessa oli jätetty joihinkin kysymyksiin vastaamatta. Tyhjiä kohtia oli lomakkeissa kuitenkin vähän. Avoimiin kysymyksiin oli vastattu lyhytsanaisesti, mutta vastaukset olivat kuitenkin selkeitä ja ytimekkäitä.

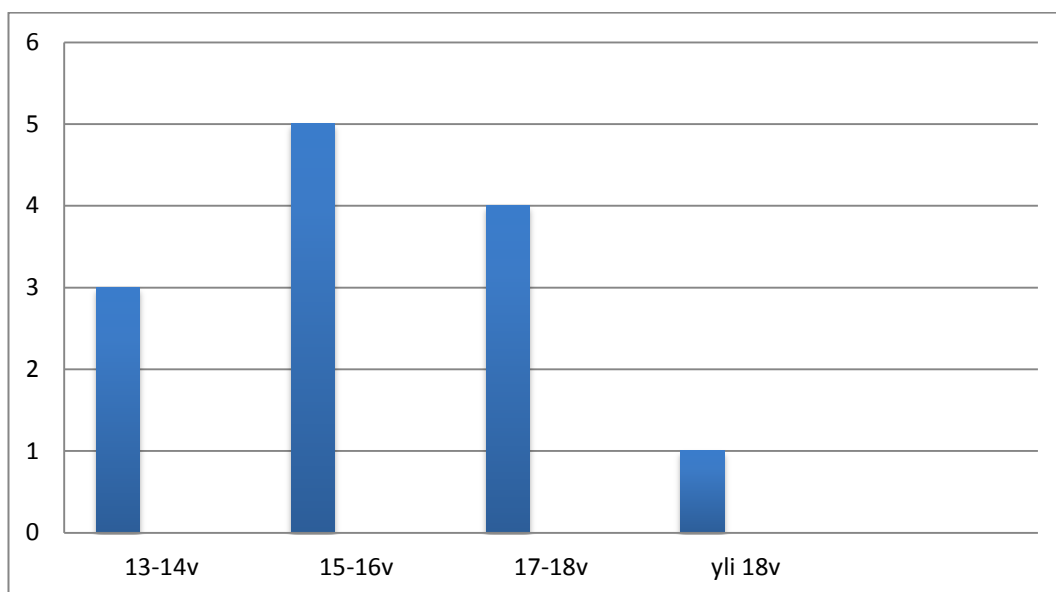
6.1 Taustatiedot

Ensimmäisessä kohdassa kyseltiin vastaajien taustatietoja. Kyselyn taustatiedot käsittelivät vastaajan ikää ja sukupuolta. Lisäksi kysyttiin, asuuko vastaaja tällä hetkellä lastenkodissa. Mikäli vastaaja kirjoitti, ettei asunut enää lastenkodissa, pyydettiin vastaajaa muistelemaan sijoitusaikaa. Lopuksi kysyttiin, onko vastaaja huostaanotettu vai avohuollon tukitoimena sijoitettu.

Kyselylomakkeiden analysointivaiheessa vastaajien iät jaoteltiin ryhmiin. Vastajista kolme (23 %) kuului ikäryhmään 13-14-vuotiaat. Ikäryhmään 15-16-vuotiaat

kuului viisi (38 %) henkilöä ja ryhmään 17-18-vuotiaat neljä (31 %) henkilöä. Yksi (8 %) vastaajista oli yli 18 vuotta. (ks. taulukko 1).

Taulukko 1. Nuorten ikäjakaumat.

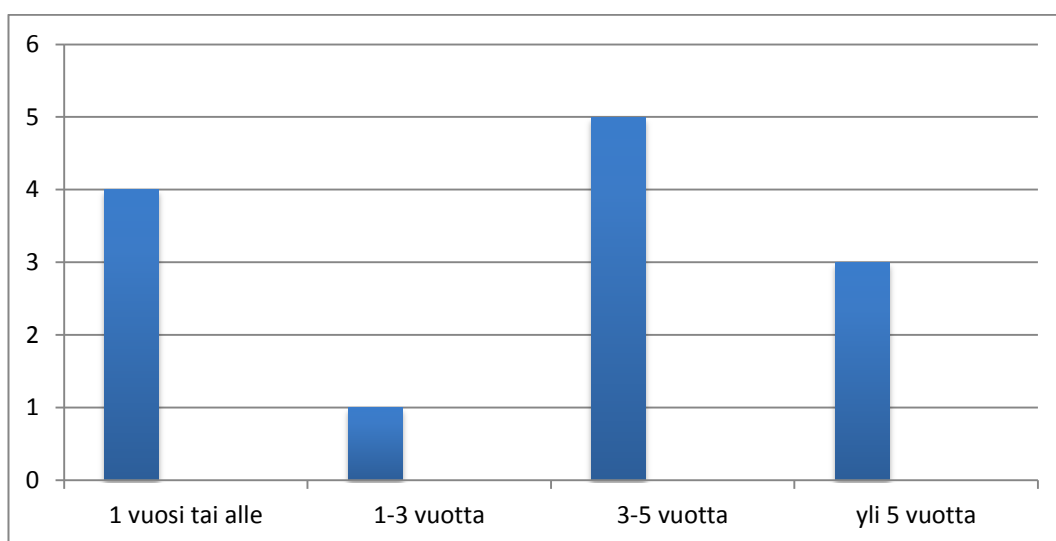
Kyselyyn osallistuneista miesten osuus oli 62 % (8) ja naisten osuus 38 % (5). Vastaajista kymmenen asui tällä hetkellä lastenkodissa ja kolme oli muuttanut pois. Huostaanotettujen osuus vastaajista oli 77 % (10) ja avohuollon tukitoimena sijoitettujen 23 % (3).

6.2 Huostaanotto ja sijoitus

Tässä kohdassa lomakkeessa kysyttiin sijoitusajan kestoa. Vastaajat saivat kirjoittaa sijoituksen alkamisvuoden ja päättymisvuoden. Nuorille, jotka asuivat lastenkodissa, sijoituksen loppumisen ajankohtaa on kuitenkin mahdotonta varmaksi tietää. Jotta vastauksia voitiin tutkimuksessa käyttää, päädyttiin siihen, että nuoret, joiden sijoitus ei vielä ole päättynyt, päättymisajankohdalle merkattiin kysymysmerkki. Sijoitus päätettiin katkaista vuoden 2013 loppuun, jolloin sijoituksen kesto tähän mennessä oli laskettavissa sijoituksen alkamisvuodesta. Sijoituksen pi-

tuus laskettiin sijoituksen alkamisvuoden alusta. Taulukossa 2 on esitetty vastaajien sijoitusten kesto vuoden 2013 loppuun mennessä. Suurella osalla vastaajista sijoitus jatkui vuoden 2013 jälkeen.

Taulukko 2. Sijoitusajan kesto.

Sijoitusajat vaihtelivat alle vuoden kestäneestä sijoituksesta yli kuusi vuotta kestäneisiin sijoituksiin. Vastaajista viisi oli ollut sijoitettuna kolmesta viiteen vuotta. Seuraavaksi yleisin sijoituksen kestoaika vuoden 2013 loppuun mennessä oli vuosi tai alle. Kaikkien näiden nuorten sijoitus jatkui vielä vuoden 2013 jälkeen. Kolmen nuoren sijoitus oli kestänyt yli viisi vuotta. Pisin sijoitusaika oli yli kuusi vuotta. Yksi nuori oli ollut sijoitettuna yhdestä kolmeen vuotta.

Nuorilta kysyttiin, monessako lastensuojelulaitoksessa he olivat asuneet. Vastaajista 61 % (8) oli asunut yhdessä lastensuojelulaitoksessa elämänsä aikana. 31 % (4) nuorista vastasi asuneensa kahdessa lastenkodissa. Vain yksi vastaaja ilmoitti asuneensa kolmessa tai useammassa lastensuojelulaitoksessa.

Vastaajilta tiedusteltiin, oliko nuori itse huostaanottoa vastaan. Kolme nuorista oli avohuollon tukitoimena sijoitettu, jolloin heidän vastauksiaan ei tähän kysymyk-

seen otettu mukaan. Huostaanotetuista nuorista kahdeksan oli huostaanottoa vastaan. Kaksi nuorista ei vastustanut huostaanottoa. Kuviossa 3 on esitetty prosentuaalinen määrä.

Kuvio 3. Huostaanoton vastustaminen nuoren näkökulmasta.

Seuraavaksi kysyttiin, oliko perhe/huoltajat huostaanottoa vastaan. Tässäkin kysymyksessä otettiin vain huostaanotettujen nuorten vastaukset huomioon. Nuorten vanhemmista puolet eli viisi vanhempaa/perhettä vastustivat huostaanottoa ja toiset viisi vanhempaa/perhettä eivät vastustaneet (ks. kuvio 4).

Kuvio 4. Huostaanoton vastustaminen vanhempien näkökulmasta.

6.3 Arki

Kolmannessa kohdassa vastaajia pyydettiin kuvailemaan lastenkodin arkea. Vastaajilta kysyttiin olivatko he työelämässä, opiskelivatko vai eivätkö olleet kummassakaan edellä mainituista. Vastaajista kymmenen eli 77 % oli opiskelijoita. Kaksi eli 15% vastasi olevansa sekä työelämässä että opiskelemassa. Yksi vastaajista eli 8 % ei ollut työelämässä eikä opiskellut.

Seuraava kysymys oli avoin kysymys, jossa kysyttiin ”Miten vietät aikaa lastenkodissa?” Tähän kysymykseen yksi nuori jätti vastaamatta. Alla olevaan taulukoon (ks. taulukko 3) on listattu, miten nuoret viettävät aikaansa lastenkodissa. Vastauksista muodostui kolme pääkategoriaa: arkiset asiat, viihde-elektroniikka ja harrastukset.

Taulukko 3. Nuorten ajanviettotapoja lastenkodissa.

Miten vietät aikaa lastenkodissa?	Vast. määrä
Arkiset asiat	
Ulkoilemalla	3
Omassa huoneessa	3
Kavereiden kanssa	2
Nukkumalla	1
Syömällä	1
Siivoamalla	1
Kaupungilla	1
Viihde-elektroniikka	
Katsomalla telkkaria	5
Kuuntelemalla musiikkia	3
Tietokoneella	2
Playstationilla	1
Puhelimella	1
Harrastukset	
Soittamalla instrumenttia	2
Piirtämällä	1
Leipomalla	1
Kirjeitä kirjoittamalla	1
Oman harrastuksen parissa	1

Nuoret mainitsivat yhteensä seitsemän erilaista ajanviettotapaa arkisten asioiden parissa. Yleisimmäksi vastaukseksi nousi ulkoileminen ja ajan viettäminen omassa huoneessa. Kaksi nuorista mainitsi viettävänsä aikaa kavereidensa kanssa. Myös nukkuminen, syöminen, siivoaminen ja kaupungilla oleminen tulivat mainituiksi. Nuorten aika kului myös viiden eri viihde-elektroniikan parissa. Yleisin ajanviettotapa oli television katsominen, jonka mainitsi viisi nuorta. Musiikin kuuntelu ja tietokoneella oleminen olivat myös suostuttuja. Playstationilla pelaaminen ja puhelimesta oleminen kuului kahden nuoren ajanviettotapaan. Yhdeksi harrastukseksi nuoret kertoivat instrumentin soiton. Kaksi nuorta kertoi soittavansa pianoa sekä toinen nuorista soitti lisäksi kitaraa. Harrastuksiin lukeutui myös piirtäminen, leipominen ja kirjeiden kirjoittelu. Eräs nuori vastasi viettävänsä aikaa oman harrastuksensa parissa, mutta ei maininnut tarkemmin, mikä tämä harrastus oli.

Nuorilta kysyttiin, oliko heillä harrastuksia lastenkodin ulkopuolella. Vastajille esitettiin myös lisäkysymys harrastuksen kuvaamisesta, mikäli he vastasivat, että heillä oli jokin harrastus. Seitsemän nuorta eli 54 % vastasi, ettei heillä ollut harrastuksia lastenkodin ulkopuolella. Kuusi nuorta eli 46 % puolestaan vastasivat, että heillä oli jokin harrastus. Harrastukset jakautuvat kahteen kategoriaan, liikunnallisiin harrastuksiin ja taideharrastuksiin. Suurin osa vastaajista eli 67 % (4) harrasti liikuntaharrastuksia. Taide harrastuksiin lukeutui, näyttely, tanssi ja musiikki, joita harrasti kaksi vastaajista. Näin vastaajat kertoivat harrastuksistaan:

”Näyttely, bodypump, tanssi.”

”Futis ja salibandy.”

”Jalkapallo, piano.”

”Thai nyrkkeily.”

”Ratsastus.”

Lomakkeessa tiedusteltiin myös, kuuluiko nuorille viikoittaisia tehtäviä ja, olivatko nuoret oppineet itsenäiseen elämään tarvittavia taitoja. Mikäli nuoret vastasivat

edellä mainittuihin kysymyksiin myöntävästi, esitettiin lisäkysymys, jossa nuoria pyydettiin kertomaan, mitä viikoittaisia tehtäviä heillä oli ja mitä itsenäiseen elämään tarvittavia taitoja he olivat oppineet. Kaikki vastaajista kertoivat heille kuuluneen viikoittaisia tehtäviä lastenkodissa. Taulukkoon 4 koottiin tehtävät, joita nuorilla oli.

Taulukko 4. Nuorten viikoittaiset tehtävät lastenkodissa.

Mitä viikoittaisia tehtäviä sinulle lastenkodissa kuuluu?	Vast. määrä
Siivous	13
Ruoan laitto	7
Kaupassa käynti	1
Muut lastenkodin viikoittaiset tehtävät	1

Nuorista kaikki vastasivat viikoittaiseksi tehtäväksi siivouksen. Myös ruuan laitto kuului lisäksi seitsemän nuoren viikkotehtäviin. Muita viikoittaisia tehtäviä oli kaupassa käynti ja lastenkodin muut tehtävät. Vastaaja ei tarkemmin eritellyt, mitä lastenkodin muilla tehtävillä tarkoitti.

Vastaajista yksi koki, ettei ollut sijoitusaikana oppinut itsenäiseen elämään tarvittavia taitoja. Muut vastaajista (12) kokivat, että olivat sijoituksen aikana oppineet tarvittavia taitoja itsenäiseen elämään. Taulukkoon 5 on koottu nuorten vastauksia, mitä taitoja he lastenkodissa olivat oppineet.

Taulukko 5. Sijoitusaikana opitut itsenäiseen elämään tarvittavat taidot.

Mitä itsenäiseen elämään tarvittavia taitoja opit sijoituksen aikana?	Vast. määrä
Kotityöt	7
Rahan käyttö	6
Muiden kanssa toimeen tuleminen	1

Nuoret vastasivat kotitöiden tekemisen olevan parhaiten opittu taito itsenäistä elämää ajatellen. Kotityöt koostuivat pyykin pesusta, ruon laitosta ja siivouksesta. Seuraavaksi parhaiten opittu taito oli rahan käyttö. Seitsemän nuorista vastasi oppineensa lastenkodissa rahan käyttöä. Yhden vastaajan mukaan sijoitusaikana oppi tulemaan muiden ihmisten kanssa toimeen, mikä oli nuoren mielestä tärkeä taito itsenäistä elämää ajatellen. Kaksi nuorta vastasivat oppineensa ”kaikkea”. Eräs nuori toivoi, että sijoitusaikana olisi enemmän pitänyt tukea verkostoitumiseen lastenkodin ulkopuolelle. Lisäksi nuori olisi kaivannut enemmän harjoitusta rahan käyttöön.

Viimeisessä kohdassa nuorilta kysyttiin ”Oletko tyytyväinen lastenkodin sääntöihin?”. Nuoret saivat myös perustella vastauksensa, mikäli eivät olleet tyytyväisiä sääntöihin. Nuorista 31 % (4) vastasi olevansa tyytyväisiä lastenkodin sääntöihin. Yksi nuorista vastasi olevansa sekä tyytyväinen että tyytymätön sääntöihin. Vastajista 61 % (8) ei ollut tyytyväisiä sääntöihin. Tarkentavan kysymyksenä kysyttiin, miksei nuori ollut tyytyväinen. Nuoret saivat perustella tyytymättömyytensä omin sanoin. Alla nuorten yleisempiä ilmaistuita, miksi he eivät olleet tyytyväisiä.

” Kaikki tyhmää.”

”Liikaa rajoituksia.”

”Kotiintuloajat.”

” Nukkumaanmeno.”

”Liian ankaraa.”

”Hiljainen tunti pois.”

”En pidä lastenkoti elämästä.”

” --jokku säännöt on liian tiukkoja ja liian aikaiset kotiintuloajat.”

6.4 Asuminen

Tässä luvussa vastaajilta kysyttiin lastenkodissa asumisesta. Haluttiin tietää, millainen asuinpaikka lastenkoti oli. Lomakkeessa kysyttiin, oliko lastenkoti nuoren mielestä kodinomainen (viihtyisä) vai laitospäinen. Lisäksi kysyttiin, oliko lastenkoti KOTI nuorelle. Vastaajista 54 % (7) koki lastenkodin kodinomaiseksi kun taas 46 % (6) koki lastenkodin laitospäiseksi. Yhden vastaajan mielestä lastenkoti oli sekä kodinomainen että laitospäinen. Kodiksi lastenkotia kutsui neljä nuorta eli 31 %. Nuorista yhdeksän eli 69 % eivät mieltäneet lastenkotia kodikseen.

Nuorilta tiedusteltiin, oli lastenkodissa paikkaa, jossa sai olla rauhassa. 15 % eli kaksi vastaajista koki, etteivät he saaneet olla lastenkodissa missään rauhassa. Mikäli nuoret vastasivat kysymykseen kyllä, esitettiin taas lisäkysymys: mikä oli tämä rauhallinen paikka? 85 % eli 11 vastaajan mielestä lastenkodista löytyi rauhallinen paikka, joka kaikkien mielestä oli oma huone. Yksi vastaajista koki, että oma huone oli rauhallinen paikka välillä.

Yhdessä kysymyksessä tiedusteltiin, kokivatko nuoret lastenkodin turvalliseksi paikaksi. Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki vastasivat kokeneensa lastenkodin turvalliseksi paikaksi. Eräs nuori vastasi pitävänsä lastenkotia turvallisenä paikkana, mutta kommentoi kuitenkin asiaa seuraavin sanoin: *”Ei tiedä mitä hulluja täällä liikkuu.”* Yksi vastaaja ei mieltänyt paikkaa turvalliseksi ja perusteli sen sillä, että hän pelkää. Vastaaja ei tarkemmin kertonut, mitä hän pelkää.

Kaksi seuraavaa kysymystä oli avoimia kysymyksiä. Nuoret saivat omin sanoin perustella, mitä hyvää lastenkodissa asumisessa oli. Nuorten vastauksista muodos-

tui kolme pääkategoriaa –ympäristö, elämäntaitojen oppiminen sekä arkiset asiat. Vastaukset koottiin alla olevaan taulukkoon 6.

Taulukko 6. Lastenkodissa asumisen hyvät puolet.

Mitä hyvää lastenkodissa asumisessa on?	Vast. määrä
Ympäristö	5
Arkiset asiat	3
Elämäntaitojen oppiminen	2

Viisi nuorta vastasi lastenkodissa asumisen hyväksi puoleksi ympäristöön (ihmiisiin ja asuinpaikkaan) liittyvät asiat. Ympäristö kategorian alle sijoittui nuorten vastauksista lastenkodin aikuiset ja nuoret, oma huone, lastenkodin sijainti ja lastenkoti turvallisena asuinpaikkana. Kolme nuorista katsoi elämäntaitojen oppimisen olleen lastenkodissa asumisen parhaita puolia. Nuorten vastauksista elämäntaitojen oppimiseen lukeutui raha-asioiden hoitaminen ja kotitöiden oppiminen. Kolmen vastaajan mielestä lastenkodissa asumisen parhaat puolet liittyivät arkiisiin asioihin. Nuorten mainitsemia arkisia asioita olivat viikkoraha, ruoka ja oma aika. Yhden vastaajan mielestä erilaiset retket olivat lastenkodissa asumisessa hyvää. Yksi vastaaja ei löytänyt lastenkodissa asumisesta mitään hyvää.

Seuraavassa avoimessa kysymyksessä kysyttiin puolestaan, mitä huonoa lastenkodissa asumisessa oli. Taulukossa 7 on esitetty nuorten vastauksia.

Taulukko 7. Lastenkodissa asumisen huonot puolet

Mitä huonoa lastenkodissa asumisessa on?	Vast. määrä
Rajat ja säännöt	4
Kavereiden tapaamisiin liittyvät haasteet	3
Tekemisen puute	2
Lastenkodin sijainti	2
Lastenkodin henkilökunta	2
Koulumatkojen järjestäminen	1
Kodin ulkopuolella asuminen	1

Nuorten yleisimmät ilmaukset koskivat lastenkodin rajoja ja sääntöjä. Nuorten mielestä lastenkodissa oli liikaa rajoituksia. Nuoret kritisoivat myös nukkumaanmeno-aikoja sekä muita lastenkodin määrittelemiä aikoja. Kavereiden tapaaminen oli nuorten mielestä hankalaa, koska aina piti kysyä lupaa, saiko kaverille lähteä. Toisen nuoren mielestä kavereita tuli nähtyä liian harvoin. Kaksi nuorista kokivat tylsyyden eli tekemisen puutteen lastenkodissa asumisen huonoimmaksi puoleksi. Lastenkodin henkilökunta -kategoriaan kuului erään nuoren maininta tietyistä ohjaajista sekä toisen nuoren ilmaisu aikuisten ajan puutteesta. Maininnat saivat myös koulumatkojen huono järjestäminen ja kodin ulkopuolella asuminen. Yksi vastaajista koki kaiken olevan huonoa lastenkodissa. Samainen vastaaja myönsi häpeävänsä, että on huostaanotettu. Yksi nuori perusteli lastenkodissa asumisen huonoudeksi seuraavan: ” Porukassa tyhmyys tiivistyy --” Vastaaja koki muiden nuorten kanssa yhdessä ajautuvan ”tyhmyyksiin”.

Lopuksi nuorilta tiedusteltiin, olivatko he tyytyväisiä lastenkotiin, jossa asuivat. Yleisemmäksi vastaukseksi saatiin, että nuoret (8) olivat tyytyväisiä. Neljä vastaajaa eivät olleet tyytyväisiä asumaansa lastenkotiin. Yksi nuorista ei osannut sanoa,

oliko tyytyväinen vai ei. Kuviossa on kuvattu prosentuaalisesti nuorten tyytyväisyyttä ja tyytymättömyyttä. (ks. kuvio 5).

Kuvio 5. Nuorten tyytyväisyys lastenkotiin.

Nuoret, jotka eivät olleet tyytyväisiä saivat perustella vastauksensa. Vastaajat olivat pääasiassa tyytymättömiä lastenkodissa asumiseen yleisesti, ei niinkään tiettyihin asioihin lastenkodissa. Nuoret perustelivat tyytymättömyytensä seuraavallisesti:

”Kaukana kaikesta ja turha paikka mulle.”

”Koska en pidä lastenkodeista.”

”Kaikki tyhmää.”

”Liikaa rajoituksia.”

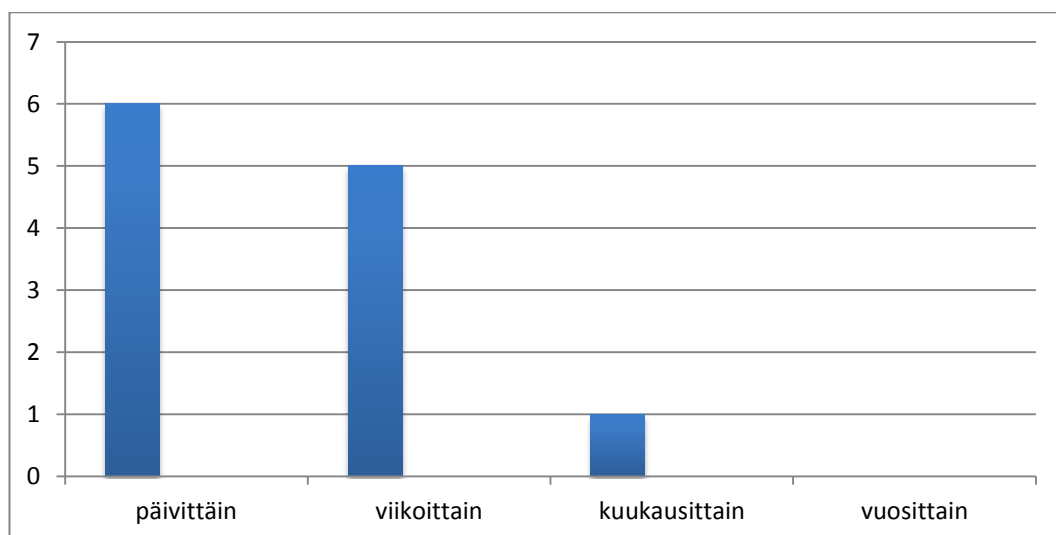
6.5 Sosiaaliset suhteet

Kysymyslomakkeen viidennessä osassa nuorilta kysyttiin heidän sosiaalisista suhteistaan. Kaksi ensimmäistä kysymystä oli monivalintakysymyksiä, joihin nuoret saivat vastata joko kyllä tai ei. Ensimmäiseksi kysyttiin, olivatko nuoret saaneet lastenkodista kavereita. Lähes kaikki nuorista eli (12) vastasivat saaneensa kavereita lastenkodista. Yksi vastaajista ei ollut saanut kavereita. Seuraavaksi kysyt-

tiin, oliko nuorella kavereita lastenkodin ulkopuolella. Tähän kysymykseen kaikki vastasivat myöntävästi, kaikilla oli kavereita lastenkodin ulkopuolella.

Yhteyttä vanhempiin vastasi pitävänsä 12 nuorta. Ainoastaan yksi nuorista vastasi, ettei pitänyt yhteyttä vanhempiinsa. Alla olevaan taulukkoon 8 listattiin, kuinka usein nuoret pitivät vanhempiinsa yhteyttä.

Taulukko 8. Nuorten yhteydenpito vanhempiin.

Suurin osa nuorista piti päivittäin (6) tai viikoittain (5) yhteyttä vanhempiinsa. Yksi nuorista vastasi pitävänsä yhteyttä kerran kuukaudessa tai harvemmin. Kuukaan vastaajista ei pitänyt yhteyttä vain vuosittain.

Seuraavassa kysymyksessä kysyttiin, oliko nuorten mielestä lastenkodissa luotettavaa aikuista. Tähän kysymykseen kymmenen vastasi lastenkodissa olevan luotettava aikuinen. Kaksi vastaajista koki, ettei luotettavaa aikuista ollut. Yhden vastaajan mielestä lastenkodissa oli ja ei ollut luotettavaa aikuista. Kuviossa 6 on esitetty nuorten kokemukset luotettavasta aikuisesta prosentuaalisesti.

Kuvio 6. Luotettava aikuinen lastenkodissa.

Vastaajilta kysyttiin, mitä omaohjaaja merkitsee nuorelle. Tähän strukturoituun kysymykseen vastausvaihtoehtoina oli joko ei mitään, ohjaaja siinä missä muutkin tai luotettava, hänelle kerron asioistani. Nuorista 38 % (5) vastasi, ettei omaohjaaja merkinnyt mitään erityistä. 54 % (7) vastaajista koki omaohjaajan luotettavaksi henkilöksi, jolle nuori kertoi asioistaan. Yksi vastaaja valitsi molemmat kohdat vastausvaihtoehdoista ja koki, että omaohjaaja oli luotettava, mutta toisinaan ei myös merkinnyt hänelle mitään.

Viimeisessä kysymyksessä tiedusteltiin, olivatko välit perheeseen / huoltajiin parantuneet sijoituksen aikana. Yhdeksän nuorta eli 69 % vastasi välien parantuneen. Neljä nuorista (31 %) puolestaan koki, ettei välit olleet parantuneet sijoituksen aikana.

6.6 Omiin asioihin vaikuttaminen

Omiin asioihin vaikuttaminen –osiossa nuorilta kysyttiin, saivatko nuoret mielestään tarpeeksi vaikuttaa omiin asioihinsa. Lisäksi tiedusteltiin, kokivatko nuoret, että heidän mielipiteillään oli merkitystä lastenkodissa. Ensimmäinen kysymys sisälsi valmiit vastausvaihtoehdot -kyllä tai ei. Ei -vastaus sisälsi myös avoimen

kysymyksen, johon nuoret saivat kommentoida, mihin asioihin he haluaisivat vaikuttaa enemmän.

Vastaajista 54 % (7) koki voivansa vaikuttaa tarpeeksi omiin asioihin. 46 % (6) nuorista vastasi, etteivät voineet tarpeeksi vaikuttaa omiin asioihin. (ks, kuvio 7).

Kuvio 7. Omiin asioihin vaikuttaminen.

Nuorilta, jotka kokivat, etteivät voi tarpeeksi vaikuttaa omiin asioihin kysyttiin, mihin he halusivat vaikuttaa enemmän. Alla olevassa taulukossa (9) on esitetty nuorten vastauksia kategorioittain.

Taulukko 9. Asioita, joihin nuoret haluaisivat vaikuttaa enemmän.

Mihin haluaisit vaikuttaa enemmän?	Vast. määrä
Omiin asioihin	3
Asumiseen	1
Sääntöihin	1
Ulkopuolisten kaverisuhteiden luomiseen	1

Nuoret halusivat eniten vaikuttaa yleisesti omiin asioihinsa. Yksi nuorista vastasi haluavansa vaikuttaa ”*kaikkeen esim. asumiseen*”, mutta ei perustellut sen tarkemmin, mitä asumisessa oli sellaista, mihin haluaisi enemmän vaikuttaa. Yksi nuori halusi vaikuttaa lastenkodin sääntöihin ”*netti pitäis saada ja puhelimet yöks.*” Eräs vastaajista koki haluavansa vaikuttaa ulkopuolisten kaverisuhteiden luomiseen.

Viimeisessä kohdassa nuorilta haluttiin kuulla, oliko nuorten mielestä heidän mielipiteillään merkitystä lastenkodissa. Tähän kysymykseen vastasi myöntävästi neljä nuorta, he siis kokivat, että heidän mielipiteillään oli merkitystä. Nuorista kahdeksan vastasi, ettei heidän mielipiteillään ollut lastenkodissa merkitystä. Yksi vastaajista rastitti molemmat kohdat, kyllä ja ei. Kuviossa 8 on esitetty nuorten vastaukset prosentuaalisesti.

Kuvio 8. Nuorten kokemus mielipiteidensä merkityksestä.

6.7 Tämänhetkinen elämäntilanne ja tulevaisuus

Viimeisessä luvussa nuorilta tiedusteltiin, millaiseksi he kokivat elämänsä tällä hetkellä. Nuoret saivat vastata tähän kysymykseen omin sanoin. Nuorten mielipiteet jakautuivat kolmeen kategoriaan: hyvänä, kohtalaisena, huonona. Alla ole-

vaan taulukkoon (10) on listattu, millaisena nuoret kokevat elämänsä tällä hetkellä.

Taulukko 10. Nuorten kokemukset omasta elämästään tällä hetkellä.

Millaisena koet elämäsi tällä hetkellä?	Vast. määrä
Hyvä	6
Kohtalaisena	4
Huonona	2

Nuorista 46 % koki elämänsä hyvänä. Yhdellä vastaajista oli tulevaisuudensuunnitelmia, joita kohti hän pyrki. Yksi nuorista muistutti, vastauksen riippuvan paljon omasta asenteesta. Nuoret, jotka olivat tyytyväisiä elämäänsä perustelivat vastaustaan muun muassa seuraavasti:

” Hyvä, riippuu paljon asenteestani. ”

” Onnellisena ja tasapainoisena. ”

” Valoisana, minulla on unelmia ja tavoitteita, joiden eteen aherran. ”

” Ihan hyvä. Saan itse päättää huoneestani, vaatteistani, isompana puuhistani ja vastuun kantamisen itsestä ja muista. ”

Nuori, joka koki elämänsä kohtalaisena vastasi näkevän elämänsä ihan normaali-
na, mutta ei ihmeellisenä, koska näki liian harvoin hänelle tärkeitä ihmisiä. Toinen
nuori vastasi elämänsä olevan myös kohtalaista, joskin mainitsi asioiden olevan
paremmin kotona kuin lastenkodissa. Toiset kaksi kuvailivat elämäänsä sanoilla
”ihan ok” ”suh’t hyvä”. Kaksi nuorista koki elämänsä huonoksi. Toinen nuorista
koki elämänsä seuraavanlaisena: ”huonona, negatiivisena, vaikeana, stressaan-

nuttavana.” Yksi nuorista ei osannut sanoa, millaisena elämänsä tällä hetkellä kokee.

Seuraava kysymys käsitteli nuoren tulevaisuuden näkymiä. Vastaajilta kysyttiin, näkivätkö he tulevaisuutensa positiivisena vai negatiivisena. Vastaajista lähes kaikki 85 % (11) näkivät tulevaisuutensa positiivisena. Ainoastaan kaksi vastaajista koki tulevaisuutensa näkymät negatiiviseksi.

Kyselylomakkeen viimeisessä kohdassa nuoren tulevaisuutta tiedusteltiin kysymyksellä ”Onko sinulla tulevaisuuden suunnitelmia?” Tarkentavana kysymyksenä kysyttiin, millaisia tulevaisuuden suunnitelmia vastaajalla oli. Nuorista 38 % (5) ei ollut mitään suunnitelmia tulevaisuutta koskien. Suurella osalla vastaajista kuitenkin eli 62 % (8) oli tulevaisuuden suunnitelmia. Nuorten tulevaisuuden suunnitelmat liittyivät asumiseen, työhön ja perheen perustamiseen. Muita suunnitelmia oli armeijan käyminen, matkustamisen ja musiikkikeikat. Nämä kategorioitiin taulukon 11 kohtaan muut.

Taulukko 11. Nuorten tulevaisuuden suunnitelmat.

Minkälaisia tulevaisuuden suunnitelmia sinulla on?	Vast. määrä
Asuminen	5
Työ	3
Opiskelu	2
Perheen perustaminen	1
Muut	2

Viiden nuoren tulevaisuuden näkymiin kuului muutto tai oma asunto. Yksi nuorista kertoi aikovansa muuttaa kokonaan toiseen maahan. Toinen nuori puolestaan vastasi haluavansa asua Lapissa. Eräs vastaajista haaveili työskentelevänsä tulevaisuudessa ihmisten parissa. Kaksi muuta vastaajaa eivät sen tarkemmin kerto-

neet, mitä työtä haluaisivat tulevaisuudessa tehdä. Yhden vastaajan tulevaisuuden näkymiin kuului opiskelu liikunnan ohjaajaksi. Eräs nuori vastasi suunnitelmiinsa kuuluvan jokin ammatti. Perheen perustaminen kuului yhden vastaajan tulevaisuuden suunnitelmiin. Yksi vastaajista suunnitteli menevänsä armeijaan, jonka jälkeen olisi valmis töihin ja omillaan asumiseen. Matkustaminen ja musiikki-keikat kuuluivat myös yhden nuoren suunnitelmiin.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa haluttiin selvittää, miltä nuorista tuntui asua lastenkodissa. Kyselylomakkeessa perehdyttiin nuorten omiin kokemuksiin ja ajatuksiin. Tutkimuksen avulla haluttiin myös tuottaa tietoa lastenkodin arjesta, jotta lastenkodeissa tehtävää työtä voitaisiin kehittää vastaamaan entistä paremmin nuorten tarpeisiin. Tutkimukseen osallistui kolme lastenkotia ja yhteensä 11 nuorta lastenkodeista. Kaksi lastenkodista pois muuttanutta nuorta tavoitettiin myös tutkimukseen mukaan, joten yhteensä vastauksia saatiin 13 kappaletta. Kaikkien kolmen tutkimukseen osallistuneiden lastenkotien tulokset liitettiin yhteen, joten eroja lastenkotien välillä ei voitu tutkia. Sen ei todettu olevan tutkimukselle merkityksellistä.

Tutkimustuloksista voidaan todeta, että suurin osa nuorista (61 %) oli tyytyväisiä lastenkotiin, jossa asui. Eroja sukupuolten välillä ei juurikaan ollut. Sen sijaan ikäryhmien välillä löytyi eroavaisuuksia. Kaikki lastenkotiin tyytymättömät nuoret olivat iältään 15-16-vuotiaita. Yksi 15-vuotias sekä loput vastaajista olivat tyytyväisiä lastenkotiin. Myös sijoitusajan kestolla näyttää olevan jonkin verran merkitystä tyytyväisyyden kokemiseen. Nuoret, joiden sijoitus oli kestänyt alle kolme vuotta, olivat kaikki tyytyväisiä lastenkotiin. Kolmesta viiteen vuotta sijoituksessa olleet nuoret suhtautuivat kriittisimmin lastenkotiin. Suurin osa yli viisi vuotta sijoituksessa olleista nuorista puolestaan vastasivat olevansa tyytyväisiä lastenkotiin, jossa asui. Mielenkiintoista oli huomata, että nuorista 80 % vastusti aluksi huostaanottoa. Kuitenkin yli puolet nuorista koki olevansa tyytyväisiä lastenkodissa asumiseen. Tästä voidaan päätellä, että nuorten suhtautuminen lastenkodissa asumiseen muuttui sijoituksen aikana tai sen jälkeen positiivisemmaksi.

Miten nuoret viettivät aikaansa lastenkodissa? Tulosten mukaan heidän aikansa kului pääasiassa arkisten asioiden kuten ulkoilun ja omassa huoneessa olemisen lisäksi erilaisten elektronisten laitteiden parissa. Osalla nuorista oli harrastuksia lastenkodin ulkopuolella. Nuorten arkea täyttivät myös lastenkodin asettamat viikoittaiset tehtävät. Viikoittaisiksi tehtäviksi mainittiin ensisijaisesti siivous ja ruo-

an laitto. Myös itsenäiseen elämään tarvittavia taitoja kuten kotitöitä ja rahan käyttöä harjoitettiin lastenkodissa. Tulosten perusteella hyvänä asiana voitiin nähdä, että lähes kaikki nuorista oli jollain tapaa yhteyksissä lastenkodin ulkopuolelle. Lukuun ottamatta yhtä nuorta, kaikki nuoret opiskelivat. Myös sosiaalisia suhteita ja harrastuksia lastenkodin ulkopuolelta löytyi kiitettävästi. Nuoret pitivät yhteyttä lastenkodin ulkopuolelle perheeseen sekä kavereihin. Lastenkodin ulkopuolisiin suhteisiin ja harrastusten ylläpitämiseen tulee panostaa, jotta nuorella olisi tukiverkostoa lastenkotiajan päätyttyä. Silloin myös integroituminen yhteiskuntaan olisi helpompaa ja syrjäytymisen riski olisi pienempi.

Lastenkoti asuinpaikkana nähtiin sekä laitosmaisena että kodinomaisena, turvallisen paikkana. Nuorista enemmistö (69 %) ei tuntenut lastenkotia omaksi kodikseen. Kysyttäessä lastenkodissa asumisen hyvistä puolista, vastauksista nousi esille lastenkodin ihmisiin ja asuinympäristöön, arkisiin asioihin ja elämäntaitojen oppimiseen liittyvät asiat. Tulosten pohjalta voitiin todeta, että nuorille on tärkeimmiksi asioiksi muodostui muiden ihmisten läsnäolo (myös vertaistuen saaminen) ja turvallinen asuinympäristö. Turvalliseen asuinympäristöön kuului esimerkiksi oma huone, joka tarjosi nuorten kaipaamaa rauhaa ja yksityisyyttä. Nuoret kokivat positiivisiksi asioiksi myös tulevaisuudessa tarvittavien taitojen opetteluun kuten raha-asioden hoitamisen ja kotitöiden oppimisen.

Nuoruuteen kuuluu sääntöjen ja rajojen vastustaminen. (ks. luku 3.3 Kasvatus ja turvalliset rajat). Tämä on myös nähtävissä nuorten vastauksista kysymykseen ”Mitä huonoa lastenkodissa asumisessa on?”. Nuoret vastustivat eniten lastenkodin asettamia rajoja ja sääntöjä. Nukkumaanmenoajat oli monen nuoren mielestä turhia ja ehdottomasti lastenkodissa asumisen huonoin puoli. Lisäksi he kokivat, että lastenkodin ulkopuolella asuvien kavereiden tapaaminen oli työlästä ja hankalaa. Nuoret kaipasivat enemmän tukea kaverikontaktien pitämiseen lastenkodin ulkopuolella. Lisäksi osa nuorista kaipasi lastenkotiin enemmän aktiviteetteja, ettei aika kävisi pitkäksi. Kysyttäessä nuorten tyytyväisyyttä lastenkodin sääntöihin 61% nuorista vastasi olevansa tyytymättömiä. Nuoret kritisoivat kaikkia rajoituk-

sia ja sääntöjä ylipäätään sekä nukkumaanmeno- ja kotiintuloaikoja. On kuitenkin syytä muistaa, että nuoren kasvun ja kehityksen kannalta on tärkeää, että nuorilla säilyy tietty rutiini ja järjestys.

Positiivista oli, että enemmistö nuorista (54 %) koki voivansa vaikuttaa omiin asioihinsa. Osa nuorista halusi kuitenkin vielä enemmän vaikuttaa omiin asioihin (eivät eritelleet sen tarkemmin, mihin asioihin) sekä lastenkodin sääntöihin ja asumiseen. Yllättävää ja osin ristiriitaista kuitenkin oli, että nuorista jopa 67 % koki, ettei heidän mielipiteillään ollut merkitystä lastenkodissa. Tuloksista voidaan siis päätellä nuorten kaipaavan kokemusta siitä, että heidän mielipiteitä kuunnella ja niillä olisi enemmän merkitystä lastenkodissa. Panostamalla nuorten mieliteiden kuunteluun ja vaikuttamismahdollisuuksiin, nuorten kokemukset lastenkodissa asumisesta muuttuisivat luultavasti entistä positiivisemmiksi.

Tutkimustulosten mukaan enemmistö nuorista (83 %) koki elämänsä tällä hetkellä hyväksi tai kohtalaiseksi. Nuorilla, jotka kokivat elämänsä hyvänä, oli tulevaisuudensuunnitelmia ja tavoitteita. Eräs nuori muistutti elämänasenteen olevan itsestä kiinni. Nuoret, jotka kokivat tämän hetkisen elämän positiiviksi, näkivät myös tulevaisuutensa positiivisena. Nuorten tulevaisuuden suunnitelmiin kuului omillaan asuminen, työpaikka, opiskelu ja perheen perustaminen.

Vastauksista voidaan yleisesti päätellä, että nuorten sen hetkinen mieliala on luultavasti vaikuttanut nuorten vastauksiin. Nuoret, jotka kokivat kaiken huonona ja negatiivisena, eivät nähneet lastenkodissa asumisessa juuri mitään hyvää. He eivät myöskään voineet tarkastella lastenkotia asuinpaikkana neutraalisti, sen hyviä ja huonoja puolia, vaan kokivat elämän lastenkodissa pilaavan heidän elämänsä. Heidän vastauksissaan säilyi lomakkeen alusta loppuun asti negatiivisuus ja vastenmielisyys lastenkotia kohtaan. Suurin osa nuorista kuitenkin kykeni vastauksissaan tarkastelemaan lastenkodissa asumisen hyviä ja huonoja puolia. Näillä nuorilla oli myös tulevaisuuden suunnitelmia ja pyrkimyksiä elämässään. Joistakin vastauksista näkyi, että lomakkeeseen oli vastattu kiireellä. Kiire näkyi lyhyinä vastauksina, tyhjinä vastauskohtina sekä ristiriitaisina vastauksina.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön aiheen valittuani päätin ottaa yhteyttä kolmen lastenkodin esimiehen kysyäkseni heidän mielenkiintoaan osallistua tutkimukseen. Kyseessä oli kolme yksityistä lastenkotia, joten hain tutkimuslupa-anomukset yhden lastenkodin johtajalta sekä tulosaluejohtajalta, joka vastasi kahden muun lastenkodin tutkimusluvista. Sain hyväksytyt tutkimuslupa-anomukset marraskuussa 2013. Vastausaika lomakkeille oli aluksi yksi kuukausi, mutta lopullista vastausaikaa pidentettiin, jotta sain mahdollisimman monta täytettyä lomaketta. Vastatut lomakkeet kerättiin pääasiassa marras-joulukuun 2013 aikana. Muutama lomake tuli vielä tammikuussa 2014. Opinnäytetyön teoriaa kirjoitin syksyn ja talven 2013 aikana. Tulosten analysointi tapahtui joulukuun 2013 ja tammikuun 2014 aikana.

Opinnäytetyöprosessi oli mielenkiintoinen johtuen pääasiassa aiheen kiinnostavuudesta. Mielestäni valmis opinnäytetyö vastaa tutkimuksen tavoitteita, joita oli selvittää, miltä nuorista tuntui viettää nuoruus lastenkodissa sekä kuvaus lastenkodin arjesta. Olen tyytyväinen tutkimukseen kokonaisuutena. Joitain kohtia olisi voinut vielä hioa. Kyselylomakkeen muutama kysymys olisi voinut esittää toisin sekaannusten välttämiseksi. Myös kysymysten muotoilua tai tarkentavia kysymyksiä olisi voinut miettiä. Nuorten vastaukset olivat hyvin lyhytsanaisia ja kaikenkattavia ilmauksia, ilman sen tarkempia selityksiä, mikä loi omat haasteensa vastausten analysoinnille. Saatujen vastausten avulla voidaan kuitenkin saada käsitys, millaista nuoruuden viettäminen lastenkodissa on. Jos tutkimuksesta olisi halunnut saada vielä monipuolisemman, olisi lastenkoteja voinut ottaa tutkimukseen lisää. Toisaalta koen, että kolme lastenkotia oli riittävä määrä monipuolisen otannan saamiseksi sekä tutkimuksen koon huomioon ottaen.

Tämä opinnäytetyö herätti minut ajattelemaan tiettyjä asioita myös lastensuojelun työntekijän näkökulmasta. Tutkimustuloksista selviää, mitkä asiat nuoret kokivat itselleen tärkeiksi ja merkityksellisiksi. Toisaalta ne ajatukset, joihin nuoret olivat tyytymättömiä saivat pohtiman, mitä asioita voisi tehdä toisin. Toivon, että lasten-

suojelun alalla työskentelevät voisivat hyödyntää tutkimustani. Tutkimustulosten avulla lastenkodeissa tehtävää työtä voitaisiin kehittää entistä laadukkaammaksi. Toivon myös, että yksittäiset työntekijät hyötyisivät tutkimuksesta ja voisivat kehittää omaa työtänsä lastenkodeissa tutkimuksessa saatujen tulosten pohjalta. Lastensuojelutyön haastavuudesta johtuen jokaisen työntekijän olisi hyvä välillä pysähtyä ja tarkastella omaa työtapaa ja toimintamalleja. Laajemmassa mittakaavassa se vaikuttaisi huostaanoton parempaan onnistumiseen, mikä auttaisi nuorta selviämään yhteiskunnassa myös lastenkotiajan päätyttyä.

Tutkimustulokset osin yllättivät. Positiivisimmin yllätti nuorten suhtautuminen lastenkotiin. Yli puolet vastaajista oli tyytyväisiä asumaansa lastenkotiin. Jäin myös miettimään nuorten kokemusta siitä, ettei heidän mielipiteillään ollut lastenkodissa merkitystä. Tämä voisi olla myös hyvä jatkotutkimusaihe. Nuorten osallisuuden toteutuminen lastenkodissa tai nuorten osallisuus sijaishuollossa, olisivat mielenkiintoisia jatkotutkimusaiheita.

Lopuksi voin tutkimuksesta todeta, että jokaisen nuoren kokemus lastenkodissa asumisesta on erilainen. Yhtäläisyyksiä on kuitenkin paljon. Loppujen lopuksi nuorille näyttää olevan tärkeää turvallinen asuinympäristö, kaverit, oma vapaa-aika sekä kokemus siitä, että heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteillään on merkitystä.

LÄHTEET

Aaltio, I. & Puusa, A. 2011. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Menetelmäviidakon raivaajat – perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaa. Toim. Puusa, A. & Juuti, P. Johtamistaidon opisto (JTO). Hansaprint.

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilen, M. 2003. Nuoren aika. Porvoo. WSOY.

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Riika. Vastapaino.

Fenwick, F. & Smith, T. 1994. Murrosiästä aikuisuuteen. Selviytymisopas nuorille ja heidän vanhemmilleen. Porvoo. WSOY.

Godzinsky, V-M de. 2012. Huostaanottoasiat hallinto-oikeuksissa. Tutkimus tahdonvastaisten huostaanottojen päätöksentekomenettelyistä. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 260. Helsinki. Hakapaino Oy.

Hakala, J. 2000. Creative Thesis Writing. Tampere. Gaudeamus / Oy yliopistokustannus.

Hiila, H. 2005 Nuoret tarvitsevat vanhempien läsnäoloa. Teoksessa Vahva vanhemmuus – paras tuki nuoren kasvuun. Toim. Syrjälä, J. Väestöliitto. Helsinki. VL-Markkinointi Oy.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä. Tammi.

Helve, H. 2005. Borders and possibilities in youth research – a longitudinal study of the world views of young people. Teoksessa Mixed Methods in Youth Research. Toim. Helena H. Tampere. Finnish Youth Research Network.

Häkkinen, P. 1999. Lasta suojaavat yhteisöt. Teoksessa. Ulos umpikujasta. Miten auttaa tunnehäiriöistä lasta. Toim. Sinkkonen, J & Pihlaja, P. Porvoo. WSOY.

Kaimola, K. 2005. Koti – terveen itsetunnon harjoittelukenttä. Teoksessa Vahva vanhemmuus – paras tuki nuoren kasvuun. Toim. Syrjälä, J. Väestöliitto. Helsinki. VL-Markkinointi Oy.

Kangas, S. & Myllykoski, A-M. 2004. Perhe. Teoksessa Itsenäistyvä nuori ja AD/HD. Toim. Myllykoski, A-M., Melamies, N. & Kangas, S. Juva. Ps-kustannus.

Karppinen, S. 2000. Lapsen henkilökohtainen hoito ja huolenpito lastensuojelulaitoksessa: omahoitajamenetelmä. Teoksessa Vaikeahoitoisten lasten ja nuorten hoitomenetelmiä lastensuojelulaitoksissa. Toim. Tervonen-Arnkil, K. Sijaishuollon

neuvottelukunnan julkaisuja 16. Gummerus Kirjapaino Oy. Saarijärvi. Lastensuojelukeskusliitto.

Kemppinen, P. 2000. Lasten ja nuorten tunne-elämän häiriöt. Vantaa. Kustannusvalmennus P. & K. Oy.

Kinnunen, S. 2001. Turvallisesti matkaan -hyvän lapsuuden eväät. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kivinen, S. 2008. Opas jälkihuollossa olevien nuorten vanhemmille. Suomen kasvatustieteiden tutkimuskeskus ja perheneuvontaliitto ry. Viitattu 26.9.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/File/547bcd21-1a04-46f5-aff8-1a09e72edac5/jalkihuolto-opas%20vanhemmille.pdf>

Korhonen, A. 2005. Lastensuojelun tukihenkilön käsikirja. Erityishuoltojärjestöjen liitto Ehjä ry. Toim. Anu Korhonen. Helsinki. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kyrönseppä, U. & Rautiainen, J-M. 1993. Lapsi laitoksessa. Porvoo. WSOY.

Laakso, R. 2009. Arjen rutiinit ja yllätykset –etnografia lastenkotityössä. Tampereen Yliopistopaino. Tampere. Juvenes Print.

Laurila, A. 2008. Nuoren itsenäistymisen tukeminen. Teoksessa Menetyksistä mahdollisuuksiin. Perhehoitoa lasten ja vanhemmuuden tueksi. Juva. PS-kustannus.

L13.4.2007/417. Lastensuojelulaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 9.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Mahkonen, S. 2007. Lastensuojelu ja laki. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Matilainen, T. 2008. Lapsi elää rutiineista –helppo ja hyvä arki. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä. Gummerus Kustannus Oy.

Möller, S. & Nikkanen, M. 2009. Lastenkoti minun mielestäni. Pelastakaa lapset ry:n julkaisusarja n:o 11. Viitattu 16.12.2013. http://pelastakaalapsset-fi-bin.directo.fi/@Bin/84c6d8e45eca4775182136c40e78c262/1387206913/application/pdf/104889/Lastenkoti_minun_mielestani.pdf

Nurmiranta, H., Leppämäki, P. & Horppu, S. 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Kariston Kirjapaino Oy. Hämeenlinna. Kirjapaja.

Nyman, A. 2012. Tutkimustoiminnan perusteet. Tutkimustoiminta 1 –kurssi. Vaasan ammattikorkeakoulu.

Piironen-Malmi, U. & Strömberg, U. 2008. Välittämisen pedagogiikka. Keuruu. Tammi.

Puusa, A. 2011. Laadullisen aineiston analysointi. Teoksessa Menetelmäviidakon raivaajat – perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaa. Toim. Puusa, A. & Juuti, P. Johtamistaidon opisto (JTO). Hansaprint.

Puusa, A. & Juuti, P. 2011. Laadullisen lähestymistavan yleistymisen kulttuurinäkökulman myötä. Teoksessa Menetelmäviidakon raivaajat – perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaa. Toim. Puusa, A. & Juuti, P. Johtamistaidon opisto (JTO). Hansaprint.

Pösö, T. 2004. Kasvatustyö sijaishuollossa. Teoksessa Lastensuojelu tänään. Toim. Puonti, A., Saarnio T. & Hujala, A. Helsinki. Gummerus kirjapaino Oy.

Räty, T. 2010. Lastensuojelulaki, käytäntö ja soveltaminen. Helsinki. Edita Prima Oy.

Räty, T. 2004. Lapsen huostaanotto. Perusteet ja oikeusvaikutukset. Teoksessa huostaanottokirja. Toim. Roos, JP. Nurmisaari. Design Nurmisaari.

Saastamoinen, K. 2010. Lapsen asema sijaishuollossa. Käsikirja arjen toimintaan. Helsinki. Edita.

Sinkkonen, J. 1999. Lapsen psyykinen kehitys. Teoksessa Ulos umpikujasta – miten auttaa tunnehäiriöistä lasta. Toim. Sinkkonen, J. & Pihlaja, P. Porvoo. WSOY.

Skodvin, A. 2004. Lapselle rajat. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Soininen, M. 1995. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Turku. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto 2012. Lastensuojelun ympärivuorokautinen hoito ja kasvat. Valtakunnallinen valvontaohjelma 2012-2014. Valvontaohjelmia 4:2012. Helsinki. Viitattu 16.9.2013. http://www.valvira.fi/files/tiedostot/s/i/Sijaishuollon_valvontaohjelma.pdf

Sosiaaliportti. 2013a. Sijoitus avohuollon tukitoimena. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 15.11.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/avohuolto/sijoitustukitoimena/>

Sosiaaliportti. 2013b. Lastenkoti, Nuorisokoti. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 16.11.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/muodot/lastensuojelulaitokset/lastenkoti/>

Taskinen, S. 2010. Lastensuojelulain soveltaminen, 10. Helsinki. WSOYpro Oy.

Taskinen, S. & Törrönen, M. 2004. Lastensuojelun käsitteistä ja tilasta. Teoksessa Huostaanottokirja. Toim. Roos, JP. Nurmisaari. Design Nurmisaari.

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. 2013. Lastensuojelu 2012. Tilastoraportti. 30/2013. Viitattu 02.12.2013.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110691/Tr30_13.pdf?sequence=3

Timonen-Kallio, E. 2012. Kasvatusta vai hoitoa? Lastenkotityö kotitapaisuuden ja mielenterveyden tulkintakehityksessä. Teoksessa Lastensuojelun ja psykiatrian rajapinnoilla. Toim. Timonen-Kallio, E. & Pelander, T. Turun ammattikorkeakoulu. Oppimateriaaleja 69.

Timonen- Kallio, E., Manner, R., Berglund, K., Hukkanen, R. & Caulfield-Dow, A. 2000. Umbrella-työkirjamenetelmän käsikirja. Toim. Timonen-Kallio, E. Turku. Kaarinan sosiaalialan oppilaitos.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2006. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki. Tammi.

Tuovila, P. 2008. Menetykset ja lapsen kehitys. Teoksessa Menetyksistä mahdollisuuksiin, perhehoitoa lasten ja vanhemmuuden tukemiseksi. Toim. Ketola, J. Jyväskylä. PS- kustannus.

Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä. 2011. Roolikartta vanhemmuuden, parisuhteen ja itsenäistymisen tukemiseksi. Toim. Ylitalo, P. Helsinki. Suomen Kuntaliitto.

Vilkko-Riihelä, A. 2008. Psykologia. Lukion kertauskirja. Helsinki. WSOY.

Välivaara, C. 2005. Sijoitettu lapsi tunnepyörässä. Menetelmiä ja välineitä lapsilähtöiseen lastensuojeluun. Pesäpuu ry. Jyväskylä. Kopiojyvä.

KYSELYLOMAKE

Vastaa merkitsemällä rasti ruutuun tai kirjoittamalla vastaus tyhjälle riville.

1 TAUSTATIEDOT

Ikäsi? _____

Sukupuolesi?

- mies
 nainen

Asutko tällä hetkellä lastenkodissa?

- kyllä
 en (vastaa kysymyksiin muistellen sijoitusaikaasi)

Oletko / olitko

- huostaanotettu
 avohuollon tukitoimena sijoitettu

2 HUOSTAANOTTO JA SIJOITUS

Sijoitusaikasi vuodesta _____ vuoteen _____.

Kuinka monessa sijaishuoltopaikassa olet asunut?

- yhdessä
 kahdessa
 kolmessa tai useammassa

Olitko huostaanottoa vastaan?

- kyllä
 en

Oliko perhe/huoltajasi huostaanottoa vastaan?

- kyllä
 ei

3 ARKI

Oletko

- työelämässä
 opiskelet
 et ole työelämässä etkä opiskele

Miten vietät aikaa lastenkodissa?

Onko sinulla harrastuksia lastenkodin ulkopuolella?

kyllä, mitä harrastuksia

ei

Kuuluuko sinulle lastenkodissa viikoittaisia tehtäviä? (esim. siivousta, ruuan laittoa, kaupassa käyntiä...)

kyllä, mitä tehtäviä?

ei

Oletko sijoitusaikana oppinut itsenäiseen elämään tarvittavia taitoja? (esimerkiksi rahan käyttöä, kotitöiden hoitamista)

kyllä, mitä taitoja?

en

Oletko tyytyväinen lastenkodin sääntöihin?

kyllä

en, miksi et?

4 ASUMINEN

Onko lastenkoti, jossa asut mielestäsi kodinomainen (viihtyisä) vai laitosmainen?

kodinomainen

laitosmainen

Onko lastenkoti KOTI sinulle?

kyllä

ei

Onko lastenkodissa paikka, jossa saat olla rauhassa?

kyllä, mikä paikka?

ei

Onko lastenkoti mielestäsi turvallinen paikka?

kyllä

ei, miksi ei?

Mitä hyvää lastenkodissa asumisessa on?

Entä mitä huonoa?

Oletko tyytyväinen lastenkotiin, jossa asut?

kyllä

en, miksi et?

5 SOSIAALISET SUHTEET

Oletko saanut lastenkodista kavereita?

kyllä

en

Onko sinulla kavereita lastenkodin ulkopuolella?

kyllä

ei

Pidätkö yhtyettä vanhempiisi?

kyllä, kuinka usein? (päivittäin, viikoittain, kuukausittain, vuosittain)

en

Onko lastenkodissa luotettavaa aikuista?

kyllä

ei

Mitä omaohjaaja merkitsee sinulle?

ei mitään, ohjaaja siinä missä muutkin

luotettava, hänelle kerron asioistani

6 OMIIN ASIOIHIN VAIKUTTAMINEN

Saatko mielestäsi tarpeeksi vaikuttaa omiin asioihisi?

kyllä

en, mihin haluaisit vaikuttaa enemmän?

Koetko, että mielipiteelläsi on merkitystä lastenkodissa?

kyllä

en

7 TÄMÄNHETKINEN ELÄMÄNTILANNE JA TULEVAISUUS

Ovatko välit perheeseen / sukulaisiin parantuneet sijoituksen aikana?

kyllä

ei

Millaisena koet elämäsi tällä hetkellä?

Näetkö tulevaisuutesi

positiivisena

negatiivisena

Onko sinulla tulevaisuuden suunnitelmia?

kyllä, millaisia?

ei

SUURI KIITOS VASTAUKSISTASI !! 😊

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS LASTENKODIN JOHTAJALTA

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muuhun aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Theseus -tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: 14.11.13 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus:

Liitteet: Tutkimussuunnitelma liitteineen

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

- Myönnetty anomuksen mukaan
 Hylätty
 Myönnetään seuraavin korjauksin

- Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä
 Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys 16.11.2013

Allekirjoitus _____

Nimen selvennys _____

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS TULOSALUEJOHTAJALTA

(KAHTEEN LASTENKOTIIN)

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

saamansa luottamuksellisen aineiston opinnäytetyön valmistuttua tai kun osapuolet yhdessä sopien toteavat, ettei yhteistyöedellytyksiä työn loppuunsaattamiseksi ole.

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muuhun aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Thesaurus -tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisevia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: 27.11.2013 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus:

Liitteet: Tutkimussuunnitelma liitteineen

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

- Myönnetty anomuksen mukaan (Yksilkökohtainen lupa; muiden mahdollisesti tarvittavien lupien tarve selvitettävä ja luvat haettava erikseen.)
- Hylätty
- Myönnetään seuraavin korjauksin

- Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä
- Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys 28.11.2013

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

LIITE 4

Hei,

olen kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta. Olen tekemässä opinnäytetyötä aiheesta *Nuoruus lastenkodissa*. Tutkimuksen tavoitteena on kerätä nuorten omia ajatuksia ja saada heidän äänensä kuuluviin -ovathan sijoitetut nuoret parhaita asiantuntijoita kertomaan, millaista on elää lastenkodissa.

Tutkimuksen olen rajannut nuoriin, jotka ovat iältään yli 13-vuotta. Kyselyyn saa osallistua myös ne nuoret, jotka ovat jo muuttaneet lastenkodista pois, kuitenkin niin, että muutosta on kulunut korkeintaan kaksi vuotta.

Tutkimukseen osallistuu yhteensä kolme lastenkotia. Aineisto tutkimukseen kerätään kyselylomakkeilla. Kyselyihin vastataan nimettömästi, jolloin nuorten henkilöllisyys ei paljastu minulle missään vaiheessa. Kyselyt käsitellään luottamuksellisesti ja tuhotaan polttamalla kun vastaukset on analysoitu.

Olisin erittäin kiitollinen vastauksista.

Kiitos mielenkiinnostasi!

Ystävällisin terveisin Maaret Kaukainen e1001317@edu.vamk.fi

Hei nuoren vanhempi / vanhemmat,

olen kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta. Olen tekemässä opinnäytetyötä aiheesta *Nuoruus lastenkodissa* Tutkimuksen tavoitteena on kerätä nuorten omia ajatuksia ja saada heidän äänensä kuuluviin -ovathan sijoitetut nuoret parhaita asiantuntijoita kertomaan, millaista on elämä lastenkodissa.

Tutkimukseen osallistuu kolme lastenkotia. Aineisto tutkimukseen kerätään kyselylomakkeella. Kyselyyn vastataan nimettömästi, jolloin nuoren henkilöllisyys ei paljastu minulle missään vaiheessa. Kyselyt käsitellään luottamuksellisesti ja tuhoaan polttamalla kun vastaukset on analysoitu.

Kun kyseessä on alaikäinen lapsi, tarvitsen suostumuksenne,
jotta nuori voisi osallistua tutkimukseen.

lapseni SAA osallistua tutkimukseen

lapseni EI SAA osallistua tutkimukseen

Olen erittäin kiitollinen vastauksesta.

Kiitos mielenkiinnostanne!

Ystävällisin terveisin Maaret Kaukainen e1001317@edu.vamk.fi